

de Kringkrant^{de}

OFFICIEEL ORGAAN VAN VERENIGING SOCIËTEIT DE KRING AMSTERDAM

NUMMER 4, APRIL 2024

WWW.KRING.NL

COLUMN 7

De mannen van Annemarie Oster: 'Toneelvernieuwers'

DE FAVORIETE FOTO 9
van Bertien van Manen

DE DAMPKRING 12
*Agaath Meulenbroek (1943-2023)
Intelligente actrice
met aanstekelijke humor*

HARM EDE BOTJE

**Volkskrant-hoofdredacteur
Joop Lückner**
*informeerde in de jaren '50
de Binnenlandse Veiligheidsdienst
over vermeende communistische
sympathieën van Kring-leden*

4

**PETER POLAK EN
DE KRING 10**

HANS VOS – DIANA OZON 15

**TENTOONSTELLING
'KRINGPLANK' 12**

**'MAGNETISCHE' LEDEN
VERRIJKEN DE KRING 17**

COLUMN

Elma Drayer

Vreemdgaan

Op een dag, niet lang geleden, was ik plotseling lid van De Kring. Huh, hoor ik u haast denken. Zo'n lidmaatschap is toch geen maagdelijke geboorte? Niet iets wat je overkomt zonder dat je er zelf de hand in hebt gehad? Dat klopt. Maar geloof me, de wonderen zijn de wereld nog niet uit. Zo is het écht gegaan. Niet weinig tot mijn genoegen, zeg ik er haastig achteraan.

Een tikje onwennig vind ik het nog wel. Dat zit zo. Al sinds mensenheugenis, nou ja, sinds de jaren negentig, ben ik lid van Arti aan het Rokin. Stamgast is te veel gezegd, maar ik kom er graag. Spreek er af met deze of gene, eet er een hapje, drink er een glas (of wat) en dat is dat. Erg handig, zo'n pand hartje Amsterdam waar je altijd terecht kunt. (Erg praktisch ook, als je pakweg over het Spui fietst en hoognodig je neus moet poederen.) En nu ben ik dus in het rijke bezit van twee zulke adressen.

In de jaren zeventig was zo'n dubbellidmaatschap, begrijp ik uit de dagboeken van Mensje van Keulen, heel gewoon. Misschien is het dat nog wel, ik heb geen idee. In elk geval staat er geen celstraf op – althans bij mijn weten. Maar tussen ons gezegd en gezwegen voel ik me bij jullie, pardon, op De Kring, vooralsnog als een brave huisvader die voor het eerst van z'n leven op vrijerspad is.

En, zoals elke vreemdganger, kan ik het niet laten om heimelijk te vergelijken. De bruincaféachtige sfeer bijvoorbeeld die er hangt op De Kring ontbreekt aan het Rokin volkomen. Dansavonden? Ik moet er de eerste nog mee maken. Aan alles merk je dat Arti beduidend ouder is, 83 hele jaren om precies te zijn. Van onder tot boven, van

wand tot wand ademt het gebouw de 19de eeuw. Geen wonder, aangezien het sinds de oprichting in 1839 nauwelijks is gemoderniseerd, het meubilair evenmin. Zo staan er houten stoelen waarop u alleen moet plaatsnemen als u reeds alle hoop in dit leven hebt laten varen. Maar ja, wél ontworpen door H. P. Berlage. En naast de schouw hangt een echte G. H. Breitner. Kom daar eens om op De Kring.

Punt is alleen dat die monumentale status zich ook uitstrekt tot een aanzienlijk deel der leden. Hoewel ikzelf, zacht gezegd, beslist geen jong dingetje meer ben, haal ik de gemiddelde leeftijd spectaculair omlaag zodra ik over de drempel stap. Oftewel: zou Arti zo'n trap als De Kring hebben – er bleef geen lid meer over. Goed, héél af en toe zie je iemand onder de veertig aan een tafeltje zitten.

**Punt is alleen dat
die monumentale status
zich ook uitstrekt tot
een aanzienlijk deel
der leden.**

Een kleinkind meestal. Dat zich na de maaltijd haastig uit de voeten maakt.

Ik las dat het huidige bestuur van De Kring zich zorgen maakt over de vergrijzing en een wervingscampagne is begonnen. Ik zou zeggen, breng eens een bezoekje aan het Rokin. Valt het in eigen huis vast weer mee.

**'Er zit een soort
bejaarden-
fluisteraar in mij.'**

INTERVIEW MET DAAN DOESBORGH

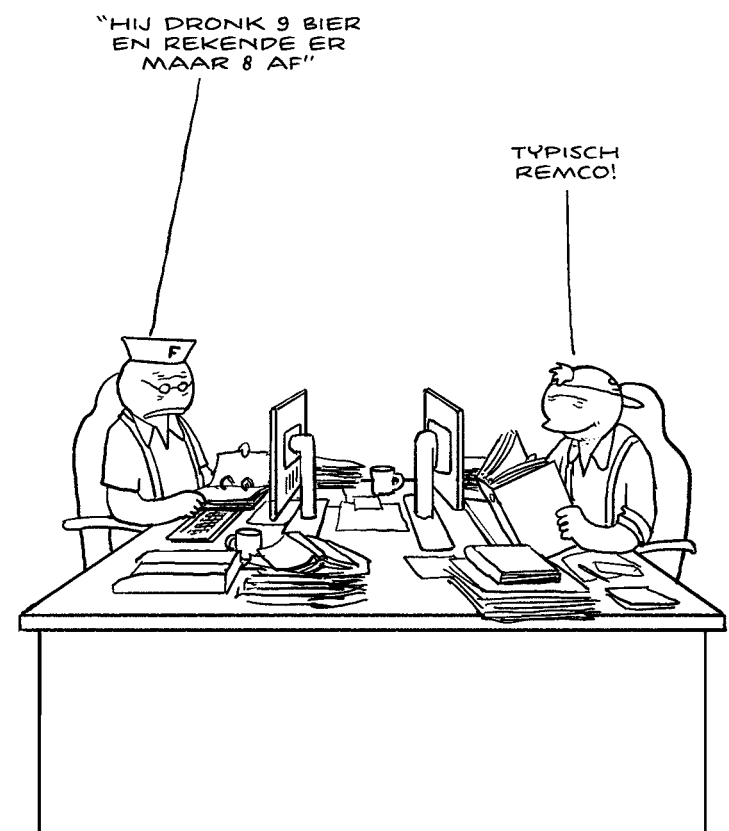

**Ik ben heel goed in
tevredenheid**

FOTO RONALD HOEBEN

FOKKE & SUKKE

LEZEN DE BYD-DOSSIERS VAN KRINGLEDEN

RGVT

Ik ben heel goed in tevredenheid

Ad Fransen

Daan Doesborgh was een tijdlang het jongste Kring-lid. De dichter, die na tien jaar weer met een nieuwe bundel komt, ‘Moet het zo,’ kan het goed vinden met de oudjes op De Kring: ‘Er zit een soort bejaardenfluisteraar in mij, heel vervelend dat De Kring nu zo graag wil verjongen.’

Op bezoek bij een schrijver nemen we altijd eerst graag ‘n kijkje in de boekenkast. Eens zien of we invloeden kunnen ontdekken. Maar bij dichter Daan Doesborgh (1988), in zijn koude bovenwoning aan de Marnixstraat – de thermostaat staat Spartaans op 16 – inspecteren we ook graag zijn platencollectie. Popmuziek behoort immers tot een vaste inspiratiebron. Veel vinyl van Bob Dylan, David Bowie en Tom Waits, maar verder weinig echt moderne muziek, je krijgt eerder het idee dat je in de platenkast van zijn ouders staat te turen.

‘Ja’, geeft Daan Doesborgh met zijn mooie, donkere, hese stem toe, ‘ik ben mijn tijd ver achteruit.’

In zijn boekenkast is dan weer meer ruimte voor tijdgenoten, jonge dichters aan wie hij zich verwant voelt. Zoals Ingmar Heytze, Esther Naomi Perquin en natuurlijk de helaas te vroeg overleden Menno Wigman. ‘Dat was een geweldige dichter en performer; de invloed van Wigman valt moeilijk te ontkennen.’

Maar afgaande op twee levensgrote portretten van Paul van Ostaijen en Jan Jacob Slauerhoff boven de eet/schrijftafel heerst er in huize Doesborgh toch ook nog genoeg onzag voor oude vlogen voorgangers. En kijk, daar staat waarachtig een kloek plankje Harry Mulisch. Heeft de afgestudeerde Neerlandicus overgehouden aan een studieproject waarbij de boedel van de overleden Mulisch grondig moest worden geïnventariseerd en gecatalogiseerd. De Goethe van het Leidseplein beweerde altijd als schrijver autodidact te zijn. Maar ook tot Doesborghs verrassing kwamen er op zolder drie vergeelde cursusboekjes tevoorschijn: *How to write a short story*, *Fiction writers on fiction writing* en *De kunst van het korte verhaal*.

Doesborgh: ‘Dat is ergens jammer, maar toch ook heel mooi. Mulisch mag van mij in interviews prima blijven zeggen: *schrijver dat ben je, dat word je niet*. Wat ik van Mulisch sowieso heel knap vond, was dat hij naar buiten toe een volmaakte

eenheid van werk en maker creëerde, de persoon Mulisch was eigenlijk zelf een personage binnen zijn oeuvre, hij was een acteur die zichzelf speelde. Het is ook een misverstand om te denken dat wat een schrijver of een kunstenaar in een interview zegt, volslagen waar en eerlijk moet zijn, dat hij zichzelf helemaal bloot geeft. Wie wat dat betreft het allerleukste is, is Hugo Claus, die loog in interviews alles bij elkaar. Dat is toch prachtig, petje af.’

Harry Mulisch was – en is misschien nog steeds – het beroemdste Kring-lid. Daan Doesborgh, die in 2010 op zijn tweeëntwintigste debuteerde met *De Venus suikerspin*, had de twijfelachtige eer om een tijdlang het jongste Kring-lid te wezen. Jarenlang verzorgde hij samen met Diana Ozon eens per maand *De Dichtersdinsdag*. Leuk hoor, hoewel: ‘Het engagement van Kring-leden met poëzie viel me dusdanig tegen dat ik er uiterst teleurgesteld mee ben opgehouden. Ja, als Remco Campert op het programma stond dan moesten er stoelen bij worden gezet, maar als ik de toen nog onbekende Joost Oomen had geregeld, zat er geen hond.’

Dacht je niet ook: in welk bejaardenhuis ben ik beland?

‘Zeker, maar als kind kon ik al goed overweg met oudere mensen. Er zit een soort bejaardenfluisteraar in mij, wat dat betreft is het heel vervelend dat De Kring nu zo graag wil verjongen.’

Niet voor niets staat er in je nieuwe bundel een lofzang op je oma.

‘Ja, ik wou net iets zeggen over mijn oma: zij had een breiclubje samen met een paar tantes. Die kwamen elke donderdag bij elkaar – er werd natuurlijk meer geroddeld dan gebreid – en toen ik op de middelbare school zat, ging ik daar graag heen. Vond ik gezellig, met die oudjes! Ik ben het enige lid van de breiclub, dat nog leeft.’

‘Mijn bundel is net uit, dus dan mag ik overal opdraven.’

‘Ik ben mijn tijd ver achteruit.’

Aan de telefoon zei je dat je het druk hebt.

‘Mijn bundel is net uit, dus dan mag ik overal opdraven en ik werk intensief aan een podcast over Amsterdam en over Limburg.’

Je komt oorspronkelijk uit Limburg, uit het prachtige kerkdorp Steyl aan de Maas, voel je je nog steeds verbonden met het Zuiden?

‘Ja, je hebt in Steyl een missiemuseum met allemaal exotische opgezette dieren, daar heb ik mijn nieuwe bundel gepresenteerd. Eerder maakte ik een podcast die *Het raadsel van Limburg* heette, waarin ik op zoek ga naar welke dingen Limburg uniek maken. Het idee ontstond tijdens de pandemie. In de stad voelde ik me geïsoleerd, ik miste Limburg heel erg en ik wilde weten waar dat gemis ‘m precies in zat. Ik ben toen gaan onderzoeken wat je in Limburg kunt vinden, wat je nergens anders hebt. Ik heb gepraat met geologen, biologen, antropologen, taalkundigen, historici, bouwkundigen, enzovoorts, en het bleek een goeie vraag of Limburg een unieke plek binnen Nederland, zelfs binnen Europa is. Naar aanleiding van die podcast kreeg ik heel veel nieuwe tips, dus plak ik er nu nog een podcastseizoen over Limburg aan vast.’

De verhuizing naar Amsterdam moet zeventien jaar geleden een hele overgang zijn geweest.

‘Na achttien jaar Limburg was ik er helemaal klaar voor om naar Amsterdam te gaan. Als je wat wilt in de literatuur, je talenten wilt botvieren, dan moet je daar op een gegeven moment weg, dan moet je hier zijn. Het was natuurlijk heel erg wennen, van een klein besloten dorpje naar een grote anonieme stad, maar ik kwam er al vrij snel achter dat Amsterdam bij uitstek een stad is waarin je voor jezelf een dorp kunt creëren.’

Noem eens een voorbeeld.

‘Ik heb een tijdje op Kattenburg gewoond en kan zeggen dat de Oostelijke Eilanden een heel truttig dorp vormen. Dat zeg ik met de groots mogelijke waardering. Ze hebben een eigen bakker, een eigen slager, een eigen kroeg, alleen voor iets heel specifiek gaan de mensen buiten de buurtgrenzen. Je hebt er veel contact met andere wijkbewoners; het feit dat jij daar ook woont – al kom je van buiten – is in het café al aanleiding voor een goed gesprek.’

Maar de culturele wereld in Amsterdam is geen gezellig dorp, eerder een keiharde jungle, daar moest je je maar zien in te vechten. Of niet?

‘Dat viel best mee. Ik had er ook veel zin om in het poëziewereldje van Amsterdam helemaal opnieuw te beginnen, de literatuur te veroveren. Ik vond het wel spannend. Bovendien, via mijn studie Nederlands trof ik gauw allemaal mensen waarvan ik dacht: het kan niet anders of zij worden later iets groots in het boekenvak. Dat is ook gebeurd. Het is achteraf best praktisch voor een beginnend dichter wanneer vroegere studiegeno-

REDACTIONEEL

Speurwerk en fluisterwerk

Psst... dit nummer van *de Kringkrant* staat vol fluisteraars: goede, gemene, foute, maar gelukkig ook lieve en lekkere. Zo laat onze culinaire medewerker, Ronald Hoebe, het frituurvet van de frietbaas uit zijn jeugd eens vrolijk sissen en fluisteren, en ga je vanzelf wattertanden bij het recept dat hij ons vervolgens voorschotelt. Ik heb de frieten precies zo gemaakt als Ronald voorschrijft, en het was echt ouderwets smullen, zoals je vroeger deed uit zo’n papieren puntzak bij de patattent in de buurt.

Ik denk dat de goede fluisteraar in dit nummer, dichter Daan Doesborgh – oorspronkelijk afkomstig uit Limburg, de enige provincie met nog een echte frietcultuur – er ook wel patat van lust. Doesborgh haalt met zijn 35 jaar de gemiddelde leeftijd op De Kring flink omlaag, maar zegt dat hij ‘zijn tijd ver achteruit’ is en het reuze naar zijn zin heeft tussen al die oudjes. Want: ‘Er zit een soort bejaardenfluisteraar in mij, heel vervelend

dat De Kring nu zo graag wil verjongen.’

Een opmerking die onze Chef Leuke Dingen, Meike Mol, dan weer enigszins zal betreuren. In onze voortreffelijke rubriek, ‘Personeelsportret’, fluistert zij tegen redacteur Tjadine Stheeman hardop: ‘Ik zou het superleuk vinden als er wat meer jonge leden bij zouden komen. Het is waar dat er voor jonge mensen heel veel in de stad is, maar je wil uiteindelijk toch een soort stamkroeg, en waarom zou De Kring met zijn rijke historie dat niet kunnen zijn?’

Het zal voor die jonge aspirant-leden even schrikken zijn – en dan hebben we het over de gemene, de foute fluisteraars – om in dit nummer te lezen dat die zogenaamde ‘rijke historie’ helaas ook verraad kent. Dan heb ik het over de achterbakse sujetten die paraderen in de bijdragen van Harm Botje en Jeroen Koolbergen. Deze twee speurneuzen bezochten in Den Haag Het Nationaal Archief, waar zich ook de BVD-dos-

siers van vroegere Kring-leden bevinden. Het is ronduit onthutsend om te lezen hoe tijdens de Koude Oorlog prominente leden, ereleden, ja zelfs bestuursleden, informatie over hun nietsvermoedende Kring-genoten doorfluisterden aan de Binnenlandse Veiligheidsdienst. De Kring zou zo maar eens een communistisch broeinest kunnen zijn. Werkelijk elke scheet werd aan de BVD doorgejudast, ook al had jouw gedrag niets te maken met je politieke voorkeur. Hield je bijvoorbeeld te veel van ‘Wijntje en Trijntje’ dan lapte een overijverig Kring-lid je er al bij. En lees zelf maar, het waren bepaald niet de minst invloedrijke personen, die zich leenden voor dit foute fluisterwerk.

Zulke onthullingen vormen dus best een vervelende vlek op onze ‘rijke historie’. Toch ben ik ongelooflijk trots dat *de Kringkrant* dit nieuws naar buiten brengt, en het zou me dan ook niets verbazen als we met deze primeur een of andere landelijke krant halen. We zijn dan wel een besloten club, maar ook super transparant, noemen de erge dingen graag hardop, zeker in *de Kringkrant*.

Ad Fransen

FOTO RONALD HOEBEN

EERLIJKE KWATRIJNEN

- i
*Waarom ben je bang voor verdriet?
Waarom zwijg je als een vriend,
vers halfwees, een beroep op je doet?
Je ontsluit hem als een dief.*
- ii
*Wat is er eng aan de stilte? Je stopt
iets dicht met al dat geluid, drukt
een diepe kilte weg. Waar vlucht je
van, wat rent er voor je uit?*
- iii
*Leren hoe Nick Cave kikkers vangt,
hoe Dylan een lied uit de heuvels plukt,
dat wil je. Maar zonder te kijken naar
anderen. Van jezelf in jezelf veranderen.*
- iv
*Je vindt de truc van jezelf betwijfelen
en rijgt die door de vetergaten
van het klassieke gedicht. Virtuoso
gaat dat je uiteindelijk weer beter maken?*
- v
*En dan kan je het, denk je. Stuur
je het op. Bibbert als iemand die
dat helemaal niet denkt. Wanneer je
het kan? Als je dit niet meer doet. Dan.*

‘Na achttien jaar Limburg was ik er helemaal klaar voor om naar Amsterdam te gaan.’

ten op hele strategische plekken zitten in de boekenwereld. Trouwens, lang heb ik nog gedacht om met mijn studie Nederlands journalist te worden en het dichten ernaast te doen.’

Nu ben je hoofdzakelijk dichter. Kun je van de poëzie leven?

‘Nee zeker niet. Ik maak dus ook podcasts, werk op allerlei festivals als presentator, doe vertaalwerk, zit in de adviescommissie van het LIRA-fonds, spring af en toe bij voor een vriendin in een platenzaak. Het blijft de touwtjes aan elkaar knopen, maar het went, telkens als ik denk: de bodem van de schatkist is in zicht, meldt zich weer iemand met een klus. Al zou ik het wel prettig vinden als ik aan het begin van het jaar wist, dat er op die en die dag dat en dat bedrag wordt overgemaakt, dat scheelt natuurlijk heel veel stress.’

Dat wordt wachten op een vaste AOW-uitkering?

‘Tja, dat duurt nog even, en die schuift steeds meer op, dat is een beetje Aristoteles en de schildpad: je loopt je leven lang achter je AOW aan, maar je zult het nooit bereiken.’

Is er in Nederland genoeg geld en respect voor dichters, voor poëzie?

‘Allebei niet. Ik hoorde zelfs laatst van een grote uitgeverij – ik zeg niet welke, wil niet roddelen: we doen geen poëzie-debutanten meer, want dat schiet niet op. Als alle uitgevers dat gaan zeggen dan heb je straks ook geen nieuwe Lucas Rijneveld of Marjolijn van Heemstra meer. Er moet bij uitgevers toch een collectieve verantwoordelijkheid bestaan om nieuwe dichters uit te geven.’

Je bent inmiddels 35. Moet het zo is je derde bundel en daar staat het ‘Sonnet voor de eeuwige jeugd’ in. Hoe moeten we dat gedicht lezen? Als een lofzang op ‘forever young’?

‘Juist niet! Ik heb het sonnet geschreven in opdracht van een bank, het BNG-cultuurfonds. Ik dacht laat ik dat nou eens letterlijk nemen, stel je voor: ik kan eeuwig jong blijven. Dat is toch een nachtmerrie, ik moet er niet aan denken. Ik vind ouder worden heel leuk, het is toch ook zo dat je steeds iets meer begrijpt van de wereld, dat je steeds minder een situatie tegenkomt waarbij je denkt: dit heb ik nog nooit meegemaakt, ik weet niet hoe ik hiermee om moet gaan. Oud worden geeft een zekere rust, terwijl je nog steeds heel veel

mooie nieuwe dingen kunt ontdekken. Dus ik dacht: stel je nu voor: je bent voor altijd 21, wat gebeurt er dan? Nou ja, dan ga je nog steeds naar dingen die pasten bij je jeugd, wil je je gedragen als mensen die veel jonger zijn dan jij. Alsof je niet kunt accepteren dat de tijd nou eenmaal verstrijkt, dat je je verbeeldt eraan te kunnen ontsnappen. Terwijl de grap is, dat mensen die dat geloven eigenlijk veel ouder lijken dan de mensen die gewoon accepteren dat ze ouder worden. Heel zielig eigenlijk.’

Vandaar dat je dat sonnet besluit met: ‘En jij blijft hier maar achter: eeuwig jong?/ Eeuwig onbesuisd, en eeuwig dom.’

‘Ja, want de mensen om je heen ontwikkelen zich, maar jij niet, want jij denkt dat je voor altijd 21 blijft. Dat heeft toch iets sneus.’

In Moet het zo komt de lezer vaak ziekte, doktersbezoek, het ziekenhuis tegen, en schrijft je: ‘De komende vijf jaar hoor ik/ met regelmaat of ik ziek ben./ Daarna niet meer, dan hang ik op/ hetzelfde percentage als eenieder,/ dan is het weer raden.’ Dat suggereert pech met je eigen gezondheid.

‘Ja, ik moest onder het mes, ik had een tumor. Maar ik heb geluk gehad, want het is weggehaald en daar bleef het bij. Het was teelbalkanker. Het is de Rolls Royce onder de kanker, als je er op tijd bij bent is er weinig aan de hand. Maar dat is ook het probleem: veel mannen schamen zich ervoor, wachten te lang.’

Voelde je even het einde nabij?

‘Het was een hele vreemde gewaarwording om op je vijfendertigste iets vijandigs in je lijf te voelen. De dokter kan wel zeggen: het is heel goed behandelbaar, maar daarmee bedoelen ze: de meeste mensen gaan er niet aan dood. Maar als je dan ’s avonds in je eentje in bed ligt, denk je toch: in welke categorie val ik? Ik heb toch iets waar ik dood aan kan gaan.’

In het midden van de woonkamer staat een kolosale kartonnen doos waarin de onlangs aangeschafte professionele kookoven heeft gezeten. De

doos moet nu dienst doen als knus huisje voor Loes, de kat aan wie hij zijn bundel *Moet het zo* opdroeg. Maar katten laten zich moeilijk sturen en poes Loes ligt er tot nu toe niet erg graag in, komt liever aan tafel, springt tijdens het interview regelmatig bij Daan op schoot. Dan geeft Loes kopjes, wil ze aandacht, er zit iets irritants, iets onschuldig bij haar oor. Er ontspint zich een huiselijk tafereel: de dichter die lief en voorzichtig in de vacht van zijn kat zit te plukken.

Als we het hem op de man af vragen, wat is hij dan: een huismus of een straathond?

‘Mijn vrienden zouden zeggen: huismus. Maar als ik te lang thuis zit, begint het te kriebelen, wil ik wel weten waar de buitenwereld mee bezig is. Eigenlijk vind ik het ’t fijnste als ik hier visite kan ontvangen. Kan ik lekker thuis blijven, is er toch reuring, komt de buitenwereld naar me toe.’

Maar er zit ook ’n performer in je, je was in 2010 zelfs Nederlands Kampioen Poetry Slam.

‘Ik sta graag op een podium. Als je het voor het publiek heel goed doet, dan is het net alsof je op een telepathische manier met elkaar verbonden bent en allemaal precies hetzelfde voelt. Dat is een van de mooiste ervaringen die je kunt hebben. Nadat ik voor het eerst op een podium had gestaan, smaakte dat meteen naar meer. Alsof je in een achtbaan hebt gezeten en gelijk daarna denkt: ik wil nog ’n keer!’

De afgelopen jaren was je veel minder als performer te zien.

‘Dat kwam vooral omdat ik de laatste tien jaar geen of nauwelijks nieuw werk had. Het lukte gewoon niet om gedichten te schrijven. Deze nieuwe bundel kun je dan ook als een poging beschouwen om de poëzie bij mezelf weer terug te vinden. Toen ik eraan begon dacht ik: *Daan, dan moet het wel verdomde goed zijn waarmee je straks voor de dag komt.* Ik wilde niet te gauw tevreden zijn, in een juichstemming raken, zo van: hoi, het is er weer. Dus ben ik voor mezelf handicaps gaan verzinnen, gaan denken: zijn er dingen waar ik niet over durf te schrijven? Zo ja, dan moet ik dat juist wél doen!’

Vandaar dat je je zelf nogal op de proef stelt, zoals bij voorbeeld in de reeks ‘Eerlijke Kwatrijnen’ (zie kader).

‘Ja, het is een weerwoord op mijn natuurlijke neiging om vlug tevreden te zijn. Ik ben heel goed in tevredenheid. Er zijn zelfs mensen die daar bij mij veel moeite mee hebben. Maar die zijn natuurlijk zelf bijna nooit tevreden. Ik ben met hele kleine dingen tevreden. Gister had ik het bijvoorbeeld met mijn vriendin over het Boekenbal. Voor heel veel schrijvers uliem belangrijk. Ik vind het heel leuk om er een kaartje voor te krijgen, maar zo niet, dan gaan we toch met Loes op bed liggen en lekker *Law & Order* kijken. Dan heb ik ook een prima avond. Je hoort mensen wel eens over *FOMO*, *Fear Of Missing Out*, dat ze boos of bang zijn dat ze ergens niet bij kunnen zijn. Daar heb ik totaal geen last van. Laatst bedacht ik met een vriend die hetzelfde had de term *GINT*: *Glad I’m Not There*.’

Kun je iets bereiken met poëzie? In Moet het zo staat een vers dat heet: ‘Dit is ’n troostend gedicht’. Probeer je de mensheid te troosten in deze tijden van oorlogen en conflicten?

‘Ik vond poëzie met een boodschap over hoe de wereld is of moet zijn altijd grote onzin, een vorm van zelfoverschatting. Poëzie is immers een genre voor en door een kleine groep idioten, en de maatschappij als geheel trekt zich niks van een gedicht of een dichter aan. Het is eerder heel normaal dat mensen nog nooit een gedicht hebben gelezen. Maar wat ik in ben gaan inzien door gesprekken met andere dichters: je moet het niet zo een op een bekijken, je schrijft niet per se een gedicht over Gaza of Geert Wilders – wat ik zelf nou ook weer niet rechtstreeks doe – om iets te veranderen, maar om er iets tegenover te stellen, een andere werkelijkheid, al was het maar een andere taal dan de politiek gebruikt. En je doet het omdat jij het belangrijk vindt. Of je er iets mee verandert, dat maakt dan verder helemaal niets uit.’

Heb je tijdens dit interview nog gelogen, net als Hugo Claus graag deed?

‘Nee, nou... dat zullen we nooit weten, volgens mij niet. Eigenlijk is het weer mislukt, ik geloof dat ik daar nog even op moet oefenen.’

BVD-informanten op De Kring

De Binnenlandse Veiligheidsdienst volgde tijdens de Koude Oorlog Kring-leden met linkse sympathieën. Dat blijkt uit recent openbaar gemaakte stukken. Uit de stukken blijkt óók dat Kring-leden bij de BVD andere leden zwart maakten en belasterden. Een van hen was de voormalige Volkskrant-hoofddredacteur Joop Lücker.

Harm Ede Botje

Joop Lücker (1914-1980). Hoofddredacteur van de Volkskrant van 1945 tot 1964. Hij had een rechtstreeks lijntje met de BVD.

Arie Pieter (A.P. = Apie) Prins had een avontuurlijk leven achter de rug. Hij was fruitplukker geweest in Californië, belandde na een schipbreuk in Tahiti, ontmoette de Mexicaanse rebellenleider Pancho Villa, reisde via Kaapstad naar China en toen over land naar Rusland. Hij beschreef het uitgebreid in de in 1958 postuum verschenen (hilarische) autobiografie *Ik ga m'n eige baan*, die alleen nog antiquarisch te krijgen is.

In 1911 trouwde Prins tussen al zijn wereldreizen door met een zekere Ina Willekes-MacDonald. Zij was onderwijsvernieuwer en actief in de vredesbeweging. De beide echtelieden waren in 1917 enthousiast over de Russische revolutie. Prins bezocht Moskou, en nadat hij terug was in Nederland, was hij in de jaren twintig en dertig betrokken bij Intourist, het reisbureau van

de Sovjet-Unie, en ook was hij oprichter van de Vereniging Nederland-Nieuw Rusland en het tijdschrift *Rusland van heden*.

Maar om nou te zeggen dat Prins behoorde tot de gestaalde kaders....

Auke Kok lichtte het doopceel van Prins in 2022, ter gelegenheid van het 100-jarig jubileum van De Kring, en noteerde over zijn partijgezindheid: 'Gezien de

bijna panisch-individualistische inslag van Apie Prins zal dit engagement vooral door de sociaal voelende Ina zijn ingestoken.' Kok beschreef hoe Prins in de jaren vijftig, vlak voor zijn dood, niet meer was dan een schim van zijn oude zelf. 'Zijn wereld verkleinde zich door hartkwalen. De Kring en Café Reynders, dat was het na verloop van tijd wel zo'n bétje.'

Maar bij de BVD waren ze hiervan blijkbaar onkundig. *Volkskrant*-hoofddredacteur Lücker toonde zich een bereidwillige informant. 'Prins ken ik reeds jaren,' zei hij tegen zijn BVD-contact. 'Het is een onbehouden, ruwe man met extreemlinkse denkbeelden. Ik spreek nooit met hem want hij haat mij. De reden hiervan is waarschijnlijk omdat ik hoofdredacteur ben van een katholiek blad.'

Henk Kersting

Lücker maakte Prins zonder feiten of bewijzen zwart. En in hetzelfde gesprek met de BVD'er maakte hij ook andere mede-Kring-leden verdacht, opnieuw op basis van vage beschuldigingen.

Eén van hen was journalist Henk Kersting, actief in het verzet, in de jaren na de oorlog directeur van het Amerikaanse persbureau Associated Press, en later erevoorzitter van De Kring. Volgens Lücker onderhield Kersting 'relaties met allerlei personen uit artistieke en journalistieke kringen waarvan bekend is dat zij communist zijn of minstens met het communisme sympathiseren'.

Kersting kwam al eerder in het vizier van de BVD, toen hij in 1952 meeging met een koninklijk bezoek aan Canada. De Amerikaanse inlichtingendienst CIA (door de BVD aangeduid met het code-

woord 'Clipper') deed navraag naar Kersting, en de BVD ging op onderzoek uit. Een niet nader genoemde oud-collega van *De Telegraaf* noemde Kersting 'zeer links georiënteerd' en 'geslepen journalist.' Een ander meldde dat Kersting hield van 'wijntje en Trijntje'.

Maar andere journalisten, onder meer de toenmalige hoofddredacteur van het ANP, D.J. Lambooy, lieten weten dat Kersting 'absoluut geen communist was' en zich richtte op zijn werk als journalist. 'Op grond van deze info geen reden tot verder onderzoek,' luidde een handgeschreven notitie van een BVD-ambtenaar in de kantlijn van het dossier.

In 1956 kwam Kersting dus opnieuw in beeld, door het onderzoek naar Apie Prins. De hoofddredacteur van de *Volkskrant* zal niet veel indruk hebben gemaakt op zijn BVD-contact. Hij kwam niet verder dan een 'onbehagelijk gevoel' en er was iets dat hem 'voortdurend waarschuwde' voor Kersting. 'Hij doet altijd beminnelijk maar spreekt zich nooit uit.' Volgens Lücker waren de *'de meningen over Kersting verdeeld'*. Toen hij aan zes collega-hoofddredacteurs vroeg of ze voor Kersting konden instaan, was er niemand die zijn hand op stak. 'Allen koesterden toch enig wantrouwen.'

De BVD'ers hoorden ook nu weer andere geluiden over Kersting. Een zekere 'heer Burger' (is dat het PvdA-kopstuk Jaap Burger, fractievoorzitter tijdens de kabinetten van Willem Drees en in 1973 de formateur van het kabinet-Den Uyl?) meldde dat Kersting 'beslist geen communist' was. Burger vertelde dat medewerkers van zowel de Rijksvoorlichtingsdienst als de Legervoorlichtingsdienst van mening waren dat 'Kersting betrouwbaar' was.

Opnieuw luidde de conclusie dat verder onderzoek naar Kersting 'voorlopig kon blijven rusten'. Een BVD'er noemde het 'uiterst gevaarlijk' op losse beschuldigingen af te gaan die niet door feiten werden onderbouwd. 'Er bestaat in journalistieke kringen een sterk jalousie de metier'.

Joop Colson

En dan was er ook nog Joop Colson, bevriend met zowel Apie Prins als Henk Kersting. Colson was rijk geworden als bedenker van de 'rondvaartboot-foto', kiekjes die tijdens een boottochtje werd gemaakt van de passagiers, en die na afloop als aandenken konden worden gekocht. Ook had hij fotografen op Schiphol en bij Artis.

Colson had een bloeiend fotobedrijf tegenover het toenmalige stadhuis aan de Oudezijds

Op 21 oktober 1952 bracht een medewerker van de Binnenlandse Veiligheidsdienst een bezoek aan de hoofddredacteur van de *Volkskrant*, Joop Lücker. De twee mannen kenden elkaar van eerdere gelegenheden, maar hadden volgens de rapporteur 'nog geen contact gehad in verband met de BVD'.

Het waren de jaren dat de Nederlandse pers nog aan de leiband van de autoriteiten liep, en dat 'zelfs hoofddredacteurs als knipmessen bogen voor autoriteiten,' zoals oud-journalist Herman Bleich het later verwoordde. Oud-Kring-lid Henk Hofland zei het net anders: 'De pers liet zich niet breidelen, wel ringelorend.'

Lücker en de BVD-medewerker spraken, zo blijkt uit het document uit 1952, over een toenmalige competentiestrijd tussen twee organen die na de Tweede Wereldoorlog waren opgericht en dus nog hun plek moesten vinden: de Rijksvoorlichtingsdienst en de Binnenlandse Veiligheidsdienst. De RVD had de *Volkskrant*-hoofddredacteur uitgenodigd voor een 'vertrouwelijke bespreking', maar daar was Lücker niet op in gegaan. 'Hij voelde er niets voor zich in dergelijke kwesties te mengen,' zo noteerde de BVD'er. 'Terwijl hij er bovendien de voorkeur aangeeft een rechtstreeks contact met de BVD te onderhouden.'

Dus: de hoofddredacteur van de *Volkskrant* had een rechtstreeks lijntje met de BVD. Dat zou nu ondenkbaar zijn (of althans, dat moet je hopen).

Apie Prins

De BVD was geïnteresseerd in het wel en wee van de hoofdstedelijke intellectuele kringen waarin Kring-lid Lücker zich bewoog. Daar hielden zich mogelijk sympathisanten van het Kremlin op.

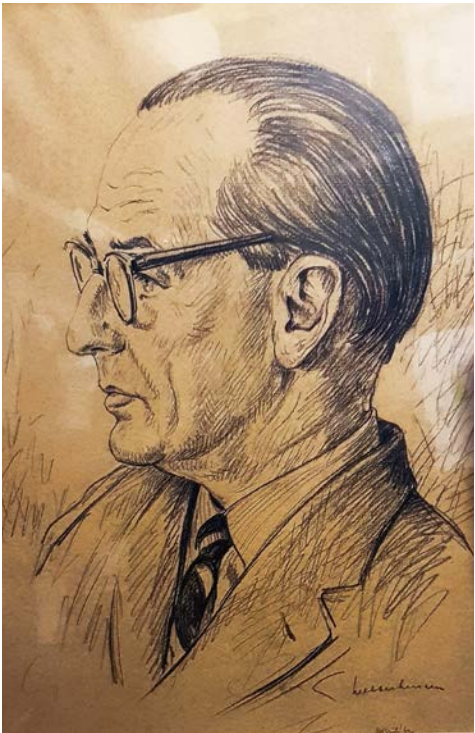
In 1956 startte de BVD een onderzoek naar de 'laatste der bohemiens', Apie Prins, die in die jaren veel op De Kring rondhing. Was Prins in de jaren dertig niet actief geweest voor de Russische geheime dienst, zo vroegen ze zich af bij de BVD. En dus startten ze – één wereldoorlog en bijna 25 jaar later – een onderzoek doen naar de inmiddels 72-jarige Prins.

De in 1884 in Heemstede geboren

Omslag van de autobiografie van Apie Prins (1884- 1958).

Volgens de BVD had Colson omgang met 'politiek verdachte personen' die meermaals op zijn kasteeltje logeerden.

Geert Lubberhuizen (1916-1984) in 1963. Verzetsman en oprichter van uitgeverij De Bezige Bij. Dit portret is in bezit van Sociëteit De Kring. Helaas is de handtekening van de tekenaar niet goed te lezen.

Joop Colson (1901-1966). Verzetsman en fotograaf. Portret door Kring-lid Bob Buys (1912-1970). Schilderij in het bezit van Henk Kersting jr.

Voorburgwal, dat was gespecialiseerd in huwelijksreportages. Tijdens de oorlog was hij lid geweest van de verzetsgroep ‘De Ondergedoken Camera’, had een Joods echtpaar in huis genomen en zat zelf van 1943 tot de bevrijding ondergedoken. Hij bewoonde in die jaren kasteel Groeneveld in Baarn, waar tal van Kring-leden hun toevlucht zochten. Cees Nootenboom was er kind aan huis, net als Remco Campert, Ramses Shaffy, tekenaar Opland, en ook Henk Kersting.

Oud-bestuurslid van De Kring, ingenieur Jacob Bethlem (1897-1983), directeur van de toenmalige Hogere Technische School aan de Plantage Muidergracht in Amsterdam, vertelde de BVD dat Colson op dat moment Apie Prins onderdak verschaftte in zijn kasteel in Baarn om daar aan zijn boek te schrijven. ‘Colson is lid van de Kring,’ aldus Bethlem. ‘Hij is een eigenaardig type die er altijd op uit is iemand een dienst te bewijzen. Hij verleent vaak onderdak aan leden van de sociëteit. Hij blijft in zijn fotozaak veel geld te verdienen en scharrelt ook een beetje in tweedehands auto’s die hij uitleent aan kennissen.’

Zie voor de overige BVD-werkzaamheden van informant Bethlem op De Kring het artikel van Jeroen Koolbergen elders in dit nummer, in de rubriek Het Circuit/ Kringarchivaria.

Volgens de BVD had Colson omgang met ‘politiek verdachte personen’ die meermaals op zijn kasteeltje logeerden. Verder had hij een niet met name genoemde kennis die tot zijn overlijden zou hebben gewerkt voor de Russische geheime dienst. ‘Sommigen zien Colson als salonsocialist, anderen als politiek warhoofd,’ con-

cludeerde een BVD’er die ook noteerde dat Colson ‘buitengewoon gastvrij was’ en ‘steeds bereid was mensen die in moeilijkheden verkeerden bij te staan’.

Joop Lücker vertrouwde Colson niet. ‘Hij brieft alles door aan Henk Kersting,’ zei hij tegen de BVD. ‘Typerend is dat lieden als Kersting en Colson, die beschaafd zijn in hun optreden, bevriend zijn met een ruwe klant als Apie Prins.’

Geert Lubberhuizen en Joop Colson

In de BVD-archieven duikt nog een bekend Kring-lid op: medeoprichter en uitgever van de Bezige Bij Geert Lubberhuizen. Het was Lubberhuizen die Prins had gevraagd zijn memoires op papier te zetten. Maar dat was blijkbaar geen beletsel om Colson, die zijn auteur toch onderdak verschaftte in het kasteel in Baarn, tegenover de BVD te belasteren. Lubberhuizen omschreef Colson in ‘een vertrouwelijk onderhoud’ als ‘een vreemde figuur met extreemlinkse neigingen, iemand die eveneens lid is van De Kring en een man die geld als water schijnt te verdienen met zijn fotografiebedrijf’.

En dat geld gaf hij met gulde hand weer uit. Op De Kring stond Colson bekend als ome Joop. Een fotograaf die voor Colson op Schiphol werkte, vertelde de BVD dat hij bekend stond om zijn vrijgevigheid. ‘Als bijvoorbeeld iemand daar geld nodig had, gaf hij het over zijn schouder, zonder te zien wie het vroeg.’ Ook had de Schiphol-fotograaf gezien hoe de Baarnse kasteelheer kinderen die hij niet kende zomaar een rijksdaalder had toegestopt ‘om een ijsje of een lolly te kopen’.

Colson leende auto’s uit, had altijd mensen te logeren op zijn kasteel, en liet vrienden en kennissen logeren in zijn vakantiehuis aan de Franse Riviera. Ook hoofdredacteur Lücker, die man die Colson bij de BVD zo belasterde, werd uitgenodigd: ‘Mij heeft Colson aangeboden indien ik een maand vakantie naar de Riviera ga, zijn villa daar te gebruiken. Kosten waren daaraan niet verbonden.’ Of Lücker ooit van het aanbod gebruik heeft gemaakt is onbekend.

‘Typerend is dat lieden als Kersting en Colson, die beschaafd zijn in hun optreden, bevriend zijn met een ruwe klant als Apie Prins.’

Henk Kersting (1905-1993). Verzetsman en journalist. Voorzitter van De Kring van 1958 tot 1973 en daarna erevoorzitter. Tekening van Margit van Frankenhuysen uit 1990.

Colson doneerde aan ‘collectes van extreem-linkse zijde’, zo meldden bronnen aan de BVD. En van een krantenbezorger hoorde de BVD dat Colson was geabonneerd op dagblad *De Waarheid* en op het gezinsweekblad *De Uilenspiegel*, beide gelieerd aan de Communistische Partij Nederland. Ook nu doemt in het BVD-archief vooral het beeld op van Colson als vrijgevig man. De bezorger meldde dat hij bij het ontvangen van de abonnementsgelden meestal een grote fooi ontving.

Voor Colson hadden de verdachtmakingen direct consequenties voor zijn werkzame leven. In 1956 probeerde hij een opdracht te krijgen om groepsfoto’s te maken van Nederlandse militairen. Maar vanwege ‘minder gunstige informatie’ werd besloten dat hij ‘niet de geschikte figuur was voor het maken van militaire foto’s.’

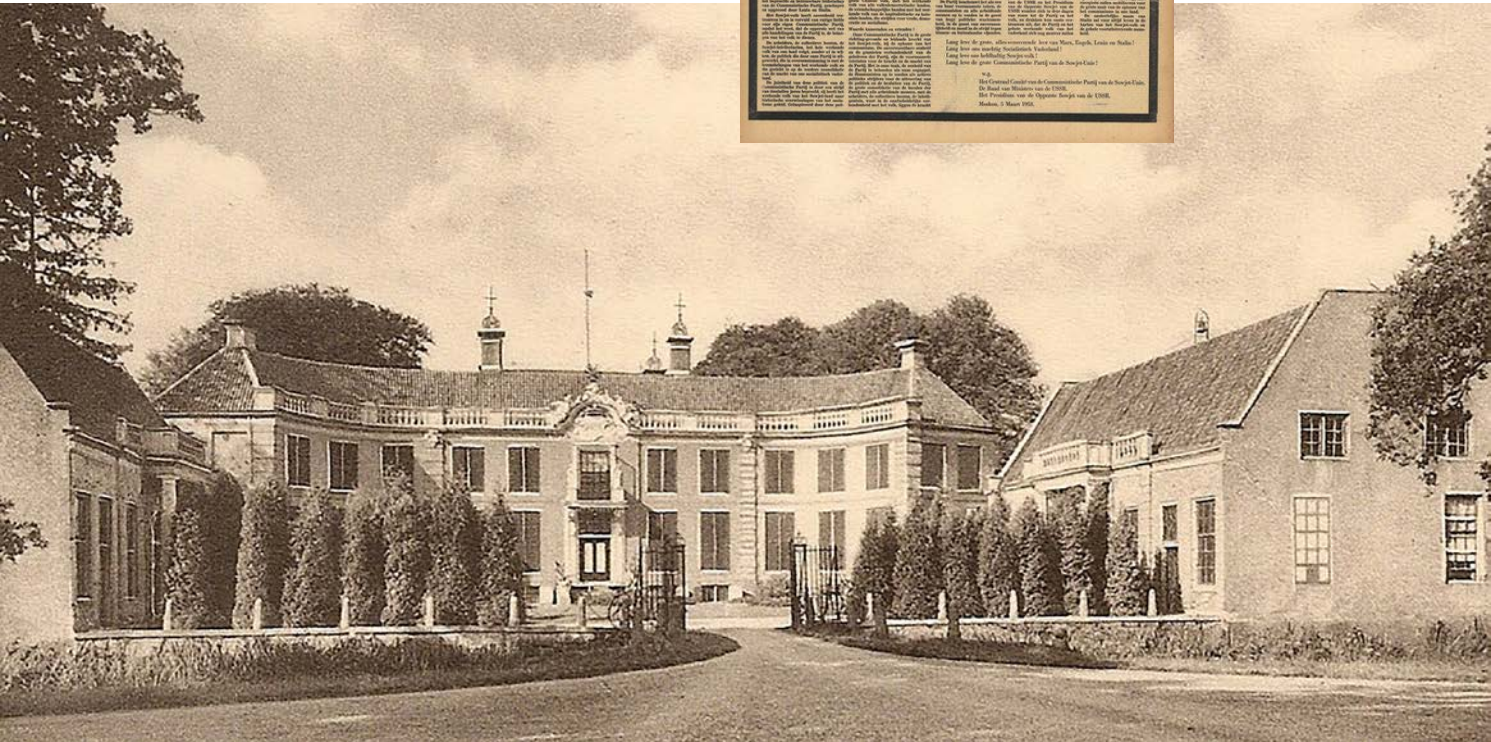
Afsluiting

Het onderzoek naar Apie Prins stopte nadat hij in 1958 op 72-jarige leeftijd was overleden. Joop Colson stierf in november 1966, en ook zijn dossier werd afgesloten. Het BVD-dossier van Henk Kersting is bijgehouden tot 1972.

Nog één keer, in 1964, kwam ‘vanuit betrouwbare zijde uit journalistenkringen’ een melding over Kersting. Hij werd deze keer niet beschuldigd van linkse politieke voorkeuren maar omschreven als ‘een vreemde figuur die bezig was aan zijn derde vrouw’. En blijkbaar waren de *swinging sixties* niet aan Kersting voorbijgegaan. Op een feestelijk samenzijn dat Kersting organiseerde was ‘de hele Vinkenoogbende’ aanwezig, aldus een informant. ‘Kersting verblijft voornamelijk in dit soort kringen en heeft daar grote aanhang.’

Bij de BVD waren ze weer niet onder de indruk. ‘Dat Kersting gezien zijn functie herhaaldelijk in vreemd gezelschap verkeert lijkt mij in politiek opzicht niet verontrustend. Dit slag lieden probeert nu eenmaal overal contacten te leggen. Kan worden afgedaan.’

Kasteel Groeneveld in Baarn (gebouwd in 1710). Ook wel ‘dependance van Sociëteit De Kring’ genoemd. Van 1946 tot 1966 huurde Joop Colson deze door de Duitsers en de Canadezen uitgewoonde buitenplaats van Staatsbosbeheer, voor één gulden per jaar.

Pas op! Onheil! Vrouw met bril!

Ad Fransen

In de nieuwe biografie van Carel Willink is er veel aandacht voor zijn relatie met vrouwen. 'Ik heb altijd het gevoel gehad dat erotiek, het plezier daaraan iets zondigs is.' Maar ook zijn eindeloze gevecht met de abstracte kunstenaars van Cobra komt ruim aan bod.

Carel Willink geportretteerd door Sylvia Willink-Quiël.

Rémon van Gemeren kennen we onder meer van degelijke biografieën over schrijver Louis Couperus en schilder Jan Mankes. Nu heeft hij het levensverhaal van Neerlands enige echte magisch-realistische schilder, Carel Willink (1900-1983) opgetekend: *Schitterende verontrusting*. Een fantastisch boek over de schilder van de lege, surrealistische landschappen, en dreigende luchten boven dromerige stadsgezichten.

Van Gemeren kreeg voor zijn omvangrijke werk de volledige medewerking van beeldend kunstenaar Sylvia Willink-Quiël, Carel Willinks vierde vrouw, met wie hij het gelukkigst was en die hem eind jaren zeventig voor de tweede maal lid maakte van De Kring.

Vóór en tijdens de oorlog was Willink al eens lid geweest, maar hij kwam met tegenzin. Hij had gedurende de

roaring twenties in het duizelingwekkende, decadente en hypermodernistische kunstenaarsmilieu van Berlijn vertoefd en hekelde de muffheid, bekrompenheid van onze sociëteit.

Als jong, aanstormend kunstenaar bezocht Willink De Kring hoofdzakelijk om zijn moeder te plezieren, het uit-

Willink schaamde zich voor zijn moeder die op De Kring te pas en te onpas rondbazuinde dat haar zoon hartstikke goed kon schilderen.

bundige en overijverige – ook tijdens de oorlog, schijnt – bestuurslid Mien Willink. Beter bekend als *Ma van De Kring*. Willink schaamde zich voor zijn moeder die op De Kring te pas en te onpas rondbazuinde dat haar zoon hartstikke goed kon schilderen.

In de liefde had de seksueel tamelijk schuchtere Willink veel baat bij de kunstenaarssociëteit. Hij leerde er zowel zijn eerste vrouw, Mies van der Meulen, als zijn tweede echtgenote, Wilma Jeuken, kennen. Net nadat hij Wilma ontmoette – die veelvuldig als model op zijn doeken terugkeert – zei zijn kersverse verloofde bij een bezoek aan De Kring: 'Je moet niet omkijken, maar daar loopt zo'n wonderlijk wijfje, dat maakt af en toe een pasje met opgeheven rokjes.' Willink antwoordde: 'Ik hoef niet om te kijken, want dat is mijn moeder.'

Het blijft speculeren of Willinks schaamte voor zijn moeder iets te maken had met zijn intrinsieke angst voor vrouwen en seksualiteit. Zijn huivering gold vreemd genoeg vooral voor vrouwen met een bril. 'Dat is de diepste duisternis, niks voor mij. Daar kom je niet meer van los, ze slepen je in hun hol,' schreef hij in zijn jonge jaren aan een goede vriend.

Uiteraard krijgt Willinks derde huwelijk met de twintigjarige Mathilde de Doelder – die de schilder op zestigjarige leeftijd leert kennen – de volle aandacht.

'Achteraf denk ik: Willink, je had beter moeten weten', bekende hij later zelf in zijn autobiografie over zijn turbulente verhouding met Mathilde. Dit ravisante, cokeverslaafde Zeeuws meisje dwong hem met haar hang naar peperdure modecreaties van Fong Leng niet alleen geregeld tienduizenden guldens neer te tellen – als zij weer zo'n kostbare jurk wilde, maakte hij gauw 'n schilderij – maar wist de schilder ook zijn naam af te troggelen. Bij de scheiding in 1977 bedong ze dat ze voor altijd Mathilde Willink mocht blijven heten. En zo leeft ze in de herinnering nog steeds voort, misschien wel beroemder en ieder geval beruchter dan de schilder zelf.

Tot aan regelrechte chantage en doodsb bedreigingen toe. Carel Willink liet veel over zijn kant gaan en komt in

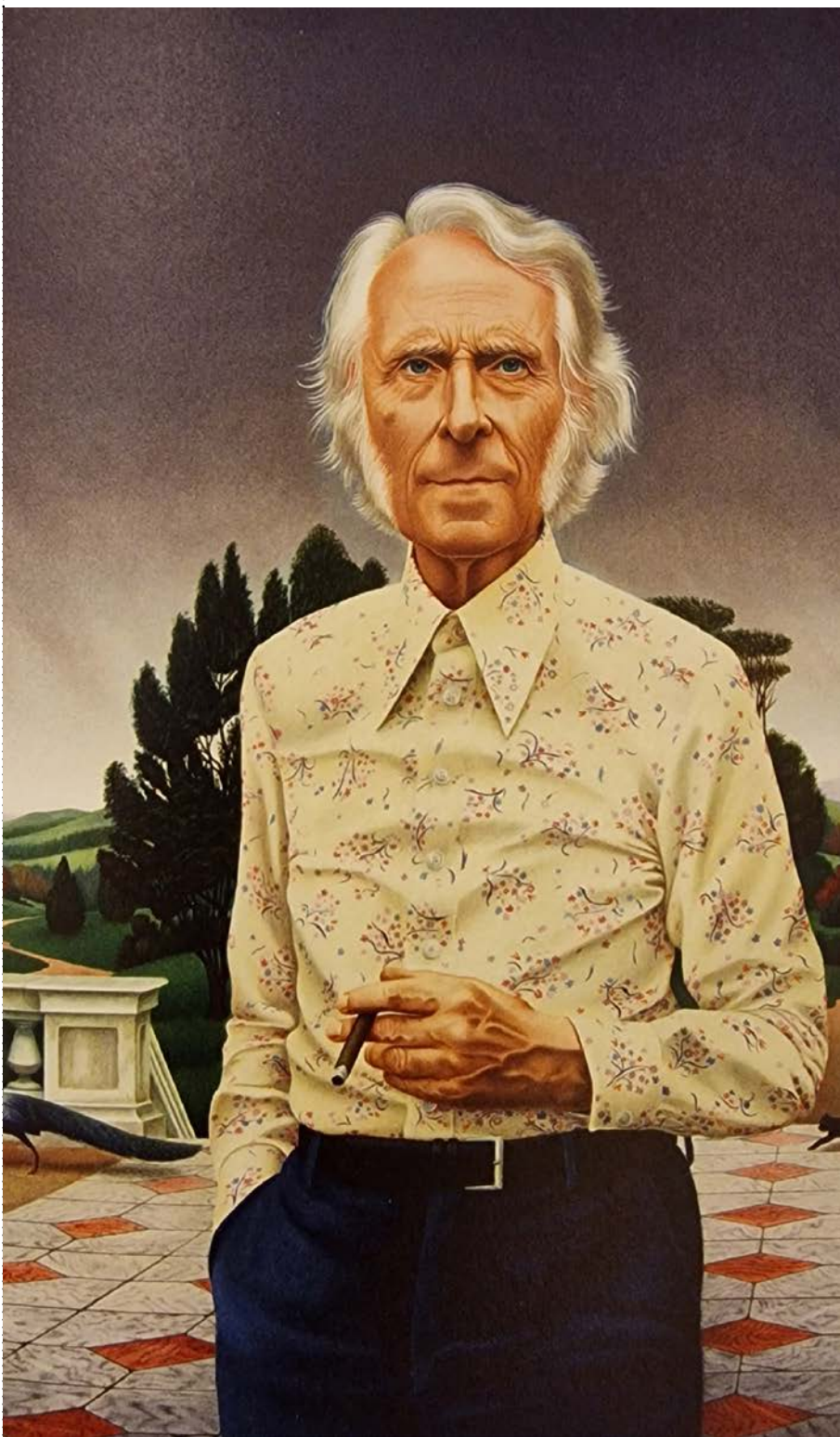
de biografie soms nogal onnozel over wanneer hij achteraf ontkent dat zijn roem, zijn marktwaarde enorm veel baat heeft bij de aandacht die zijn verhouding met Mathilde in de (roddel) pers krijgt. Begin jaren zeventig is zijn imago helemaal gestoeld op de bizarre gedragingen van zijn extraverte gade. Hij vindt het wel lekker zo, spreekt tegen journalisten over Mathilde als 'een mooi speelding om in huis te hebben', zij is zijn 'angora'. Van Gemeren schrijft zelfs: 'Toen een man op een katten- toonstelling Willink eens een angorakat wilde aansmeren, zei Willink: "Ik heb al een super-angora."'

En gedurende zijn verhouding met die rare Mathilde werd Willink toch maar mooi de duurste levende Nederlandse kunstschilder. Zo ging in 1975 wrang genoeg zijn laatste portret van Mathilde – dat hij in een gemene, vooruitziende bui *Afscheid van Mathilde* noemde – voor een recordbedrag van 'n ton van de hand (nu zo'n 370.000 euro). De gulle koper was Freddy Heineken, die zich eerder door Willink tegen een vergoeding van vijftigduizend gulden liet portretteren.

Met zijn portretschilderijen van societyfiguren en geslaagde zakenlui manoeuvreerde Willink zich in de ogen van naoorlogse kunstkritiek steeds verder in de hoek tussen kunst en kitsch. 'Het tragische is dat Willink al tijdens zijn leven tot cliché geworden is', schreef *Vrij Nederland*. Uiteraard tot grote ergernis van de schilder zelf, die vóór de oorlog al een gearriveerd kunstenaar was, maar na de oorlog hard moest opboksen 'tegen de eenzijdige verheerlijking van de vlek, van de klodder verf, oftewel Cobra met zijn dominante abstracte kunst. Karel Appel was voor de elite, Willink voor de gewone man. Toch was het Carel Willink die het laatst lachte: op zijn tachtigste kreeg hij in het gehate Stedelijk Museum van Amsterdam alsnog een grote overzichtstentoonstelling. Biograaf Rémon van Gemeren noteert triomfantelijk: 'Gedurende twee maanden bleven de mensen binnenstromen zoals het Stedelijk dat zelden of nooit had beleefd. De tentoonstelling werd twee weken verlengd.'

Rémon van Gemeren. *Schitterende verontrusting, leven en werk van Carel Willink*. Uitgeverij Boom. € 59,90

Annemarie Oster

MIJN MANNEN

Aflevering 4: begin jaren '60 Toneelvernieuwers

Om de zoveel tijd hadden wij wel ergens een toneelschoolfeestje. Met veel sigaretten, goedkope rosé en kussens op de vloer. De visnetten hadden wij afgezworen: die waren voor provinciaaltjes die artistiek wilden doen.

Op de pick-up werden Vivaldi's 'Vier Jaargetijden' afgewisseld met het Berlijnse gesnerp van Lotte Lenya. Dan zongen wij *Seeraüber Jenny* met haar mee. Vooral bij die zin over dat schip gingen we loos: 'mit acht Ségeln!' Een beetje toneelspeler-in-spe kon de *Dreigroschenoper* dromen.

Ook voerden wij verhitte gesprekken. Over toneel en acteurs. Maar nog net iets vaker over de leraren, die oude rotten in het vak, waaronder mijn moeder. Voor de één hadden wij de grootste bewondering, voor de ander de diepste minachting. Over mijn moeder, Ank van der Moer, durfde niemand iets te zeggen waar ik bij was.

In één moeite door moesten ook sommige medeleerlingen het ontgelden door middel van meedogenloze imitaties. Deze zielenpoten waren dan ook niet op zo'n feestje uitgenodigd.

Dit keer was de jeugdige gastheer een jongen die later de leider van Theatergezelschap Discordia zou worden. Maar daarvan had niemand toen nog weet. Hij zelf ook niet. Jammer, want had hij het wel geweten, dan was dat vooruitzicht een hele geruststelling geweest. Toen al had onze jongste, meest speelse klasgenoot een hekel aan teksten leren.

Dankzij zijn edele houding en poëtische habitus kreeg hij vaak prinsesrollen toebedeeld: Hamlet natuurlijk en de prins in *Léocadia* van Jean Anouilh. Hij had 'sfeer', zoals

Niets intrigerender dan afstandelijke mannen.

toneelkenners zeggen. Maar wel stond hij steeds met een tekstboek in zijn hand. Dat heeft hij later, eenmaal eigen baas, tot op hoge leeftijd weten vol te houden.

Jan Joris L. was lang, tenger, breedgeschouderd en rook naar natte hond. Dat weet ik, want op dat feestje omhelsde hij me en verklaarde me zijn liefde.

Toen ik hem laatst na jaren weer omarmde, in Theatercafé De Smoeshaan, snoof ik datzelfde luchtje bijna met welbehagen op: uit vertedering dat hij al zijn – inmiddels grijze – lange haar nog had en ook verder zo weinig was veranderd: dezelfde kaarsrechte houding met licht achteroverhellend hoofd: iemand die nog steeds naar de sterren reikt.

In dat huis met hoge plafonds was het altijd aardedonker: met zwartgeverfde muren, spookachtig verlicht door kaarsen uit veelkoppige kandelaars. Of die uitgestrekte etages van hem of

Vooral op latere leeftijd kon die verkleumde ziel best een houtblokje gebruiken.

van zijn ouders waren heb ik me nooit afgevraagd; in dat soort details verdiepten we ons niet zo.

Op zijn feestje versmaadde ik zijn liefde, niet alleen omdat ik hem te jong vond – we zijn even oud – maar ook omdat ik een seconde ervóór de man van mijn leven had ontmoet. Dat overkwam me om de haverklap en iedere keer was het waar.

Hij was al wat ouder: minstens twintig. Moest je hem zien staan daar in de deuropening: bleek en interessant met donkere klissen haar over zijn voorhoofd, de ogen verschanst achter een zonnebril en in het zwart gekleed. Niets intrigerender dan afstandelijke mannen.

Lodewijk de B. leek op Serge Gainsbourg: dezelfde ouwelijke, ja, kouwelijke houding: het hoofd weggedoken tussen opgetrokken schouders, alsof hij voortdurend stond te huiveren.

Al bij die eerste kennismaking kreeg ik de aanvechting een denkbeeldige kachel voor hem op te stoken, dus maakte ik grapjes om hem te ontdooien.

En het lukte. Er verscheen een verrast lachje op dat ondoorgroendelijke gezicht.

Hij speelde altviool bij het Concertgebouworkest. Ook hij wist toen nog niet dat hij later een succesvolle toneelschrijver/regisseur zou worden. Kort daarop kregen wij iets. Geen verhouding. Hij had een vriendin. Toch spraken wij af op zijn kamer op de Overtoom. Drie hoog vóór. De trap was steil, maar ik besteeg hem als een kievit, schoenen in mijn hand. Boven deed ik ze gauw weer aan: mijn hoge hakken in combinatie met zwarte kousen waren onontbeerlijk voor de nachtclubact waarmee ik hem altijd weer aan het lachen maakte: een chachacha in *négligé*, op de maat van een liedje dat ik zelf zong: 'Tu, io, la luna, la sera... Primavera.' de rest zong ik in quasi-Italiaans.

Tussen de rotzooi op het kleine aanrecht zette hij koffie... Als het water was doorgesijpeld en er gepruttel opsteeg zei hij: 'De koffie komt klaar.' Zoiets geestigs en gewaagds had ik nog nooit gehoord.

Later zag ik hem nog wel eens ergens in de stad, het gezonnebrilde kopje tussen de veren, kleumerig sluipend langs een straat. Of huiverend pratend in de hoek van een café, pas op de plaats. En altijd weer voelde ik me genoodzaakt een vuurtje voor hem te stoken, een kachel op te porren. Vooral op latere leeftijd kon die verkleumde ziel best een houtblokje gebruiken.

In die tijd ben ik ook een keer met hem naar bed geweest: te laat. Het had net zo goed niet kunnen gebeuren, zoals de meeste onenightstands zelden soelaas bieden, zeker als je elkaar in betere tijden hebt meegemaakt.

Hij is nu alweer een tijdje dood. Een aantal vrouwen heeft om hem gerouwd, ieder in de veronderstelling dat zij de belangrijkste rol in zijn leven speelde.

Ik hoorde daar niet bij; daarvoor was onze vriendschap of wat het ook was te vluchtig. Het enige wat ik voor hem heb gedaan is dat ik hem af en toe aan het lachen heb gemaakt. Want gevoel voor humor had hij en dat is al heel wat voor iemand met het hart op de verkeerde plaats. Had hij er wel een? In ieder geval heeft hij het zelf niet kunnen vinden.

Nee, dan die kleine prins van de toneelschool. Die heeft zich ontpopt tot een innemende coryfee, nog steeds met dat opgerichte hoofd omkranst door een grijze warboel op kaarsrechte schouders.

Enig tijd geleden kreeg hij een prijs. Voor voorstellingen waar ik nooit naar toe ga. Maar dat kan hem niks schelen, zoveel hart heeft hij voor zijn werk. En voor zichzelf. Inmiddels oude prins.

Hij had 'sfeer', zoals toneelkenners zeggen.

Jan Joris L.

Lodewijk de B.

Toneelklas 1962 van Ank van der Moer. Achter haar van links naar rechts: Hans Kemna, Huib Broers, Annemarie Oster, Hein Boele, Ineke Swanevelt, Karin Hauer (zus van...) en Elsie Scherjon. (Jan Joris L. was niet aanwezig bij het maken van de foto.)

Bericht
van Kring-leden
die verder wonen
dan Amsterdam
groot is

‘In de jaren negentig kwam ik heel veel op De Kring, om te biljarten en tot diep in de nacht te ouwehoeren.’

fiets en dan pik ik ze met de boot aan het eind van de dag weer op. Ik heb verder wisselend een stuk of twintig personeelsleden in dienst,

van kok tot matroos. Aan het begin van het seizoen doe ik tulpentours, tochtjes naar de Keukenhof, Kinderdijk en dergelijke. Ik maak ook wel tochten over de Marne naar de Champagne, maar hartje zomer wordt het te heet in Frankrijk en dan ben ik meestal in België te vinden. Het zijn drukke dagen, ik begin rond half zeven ’s ochtends en val om elf uur ’s avonds in mijn bed. En elke ochtend stap ik zelf op de fiets om vers brood voor de gasten te halen.’

Hoe ben je schipper geworden en wat deed je hiervoor?

‘Ik ben heel lang interim-manager geweest, ik was de man die ze liever zagen gaan dan komen. Als ik ergens bij een organisatie binnenkwam, voelde ik weerstand. Het grote verschil met wat ik nu doe, is dat iedereen die bij mij aan boord komt vrolijk is en er zin in heeft. Ik werkte vroeger voor veel (semi-)overheidsorganisaties, ministeries en gemeentes. Ik zat in de sociale hoek, van huis uit ben ik politicoloog, maar het breekpunt kwam voor mij met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Ik zag hoe allerlei voorzieningen verschaalden en ik dacht bij mezelf: kan ik hier nog wel aan meedoen? Inmiddels was mijn zoon aan het studeren en het huis uit en toen besloot ik dat dit het moment was om het roer om te gooien. Ik heb altijd veel van varen gehouden en voor mij was het een kwestie van: ga ik voor zout of zoet water. Het bleek al snel dat ik voor de zeevaart nog zeven jaar aan vaaruren nodig had en bovendien gaat je sociale leven naar de kloten. Als je op zee bent kun je zes weken lang nergens afstappen. Daarom viel de keus op de binnenvaart en vervolgens heb ik dit schip gekocht, met geld van mezelf en crowdfunding. Gelukkig vonden mijn vriendin en zoon

het ook een goed plan dat ik schipper werd.’

Was het heel erg wennen aan dit nieuwe leven?

Alle diensten die ik aanbied, heb ik zelf ook gedaan: koken, gids zijn, noem maar op. In dit nieuwe leven draait het vooral om plezier, de mensen die bij me werken moeten er lol in hebben en de gasten aan boord moeten het ook leuk hebben. En dat betaalt zich uit, want ik heb er gasten bij die al voor de zesde keer komen. Het grappige is dat ik reizen verzorg die ik nooit van m’n leven zelf zou boeken. Ik hou namelijk helemaal niet van groepsreizen. Daarom vind ik het ook fijn om in mijn eenzame in de stuurhut te zitten. Verder heb ik een soort community opgebouwd van mensen die het leuk vinden om af en toe mee te gaan op de boot en die meehelpten met klussen. Want eerlijk is eerlijk, ik word er niet rijk van. En de winst die ik maak, stop ik meteen weer in het onderhoud van het schip. En mijn ervaring als interim-manager komt ook wel van pas, op een schip moet je de ene onverwachte kleine of grote crisis na de andere zien op te lossen. Wat ik me wel afvroeg toen ik hieraan begon was of er wel genoeg intellectuele uitdaging in zat. Maar de gasten aan boord zorgen daar wel voor, er ontstaan soms heftige politieke discussies.’

Waarom ben je ooit lid geworden van De Kring en wat is nu nog de meerwaarde?

‘Ik ben al dertig jaar lid van De Kring. Voordat ik interim-manager werd, was ik directeur van Vluchtelingenwerk Amsterdam. Ik had veel avondvergaderingen, en Bob Bunc stelde toen voor dat ik Kring-lid werd zodat we tussendoor daar een hapje konden eten of de krant lezen. In de jaren negentig kwam ik heel veel op De Kring, om te biljarten en tot diep in de nacht te ouwehoeren. En nu is het voor mij in de donkere wintermaanden als ik in Amsterdam ben fijn thuiskomen op De Kring.’

Tjadine Stheeman

Van Brugge naar Parijs

In deze rubriek geven we een inkijkje in het leven van Kring-leden die meer dan vijftig kilometer buiten Amsterdam wonen, de zogeheten buitenleden. Deze keer stappen we bij Kring-lid Marius van de Westeringh aan boord die van april tot eind oktober met zijn hotelschip door België en Frankrijk vaart.

Naam: Marius van de Westeringh
Leeftijd: 68
Werk: schipper/eigenaar hotelschip (fenikscharter.com)
Relatie/kinderen: vaste relatie, één zoon (29) uit een vorige relatie

De meeste buitenleden wonen in het buitenland, of hebben daar een tweede huis, maar jij woont de helft van het jaar aan de wal en de andere helft op een drijvend huis. Beschrijf je woon/werksituatie eens.

‘Ik woon in een appartement op de Zeeburgerkade, al heel lang, en daar verblijf ik in de maanden dat ik niet aan het varen ben, het grootste deel van de winter. Je zou me een seizoenarbeider kunnen noemen, want van begin april tot eind oktober ben ik aan het werk op het schip. Ik organiseer reizen voor veelal Amerikaanse, Canadese en Australische toeristen die op het schip slapen en overdag onder leiding van een gids fietstochten maken langs allerlei historische pleisterplaatsen. De route die ik veel doe is van Brugge naar Parijs. De gasten vertrekken ’s ochtends op hun (elektrische)

De mythische Henk Kersting-beker

Afgelopen zondag 17 maart werd voor het eerst in jaren weer het Henk Kersting-bridgetoernooi op De Kring gehouden, vernoemd naar de langstzittende en meest aimabele voorzitter die De Kring heeft gehad, tevens een fanatiek bridger.

Eind jaren ’60 kon je iedere maandag- en woensdagavond vanaf acht uur bridgen op De Kring. In de jaren ’80 werd geopend om wedstrijden te gaan houden, die vervolgens een groot succes werden. Henk Kersting was voorzitter van De Kring geweest van 1958 tot 1973 en daarna tot erevoorzitter benoemd. Het lag voor de hand om een trofee als eerbetoon naar hem te vernoemen. Het is wel een symbolisch eerbetoon, aangezien de beker op de bekende Kring-wijze is zoekgeraakt...

Henk Kersting Beker Bridge KAMPIOENEN			
S. Kuhn	1985	A. Ludwig	
D. Jetten	1986	Remmers	
D. Jansma	1987	R. Hartoch	
V. Alkemade	1988	A. Kerssemakers	
R. Hartoch	1989	D. Jansma	
A. Berkman	1990	E. Versluys	
C. Broers	1991	J. de Vries	
B. Ziegeler	1992	E. Veltman	
A. Ludwig	1993	J. Berkman	
A. Hendriks	1994	H.v.d. Reyden	
A. Hendriks	1995	E. Veldman	
H. Krone	1996	H. v.d. Mijl	
A. Hendriks	1997	H. v.d. Reyden	
A. Kerssemakers	1998	A. Ludwig	
J. Meulendijks	1999	J. V. Eijk	
M. v.d. Panne	2000	B. Schuil	
~			
D. Oppenheim	2011	A. Okker	
D. Oppenheim	2012	A. Okker	
D. Oppenheim	2013	A. Okker	
E. Visser	2014	J. Ferenschild	
E. Heertje	2015	H. Warmaar	
N. Vehmeyer	2016	R. Leistikow	
R. Hofland	2017	L. Schweizer	

Vanaf een uur of twaalf kwamen zondag 17 maart zo’n 60 enthousiaste bridgers (Kring-leden en invités) De Kring binnen. Ze werden verdeeld over tafels in het restaurant en in de bar ruimte.

Het werd een prettige, sfeervolle middag, de bar was open en er werden bitterballen geserveerd. Er werd serieus en met veel plezier gebridged.

Dankzij de kookkunst van Annette Roodhart, Eva Sasbach, Pieter Beaumont en Cornelis Visser werd er na afloop vurrukkulluk gegeten.

De organisatie was in handen van Eric Kleerekoper, Carla Broers, Annemarijke Wooldrik en Sies Joosten, waarvoor hulde.

De winnaars van de Henk Kersting-beker zijn Robert Jan Prick en Bart Drost (1), Els Broeksma en Jules de Waart (2), en Lenneke Boelen en Dorine Postma (3).

Jeroen Koolbergen – m.m.v. Els Broeksma, Carla Broers en Annemarijke Wooldrik

Tussen 1988 en 1994 bezocht ik Rusland (de voormalig Sovjet-Unie) diverse keren. In mijn dagboek schreef ik daarover het volgende:

Tijdens het communistische regime in de Sovjet-Unie was religie verboden, kerken waren in beslag genomen. Na de Perestrojka en de revolutie van Jeltsin in 1991 werden de hevig beschadigde kerken en kloosters, voor het merendeel gebruikt als fabrieksplaats, garage of opslag, teruggegeven.

Ook het geloof zelf was vergeten en in verval geraakt. Gebeden en rituelen moesten worden teruggevonden en opnieuw geleerd. In Maloyaroslavets, midden in Rusland, ligt het Orthodox-Katholieke vrouwenklooster van 'Sint Nicolaas op het Zwarte Eiland'. Een oud gebouw – in de muren zijn gaten van de kanonnen van Napoleon nog zichtbaar. In 1993

binnen, tegen beter weten in vurig hopen niets bijzonders te zullen zien.

Vader Alexei zit hoog op een troon. Alle nonnen liggen, in hun identieke habit, ten als een grote, zwarte vlek aan zijn voeten. Vol overgave, in opperste nederigheid, wachten zij tot ze aan de beurt zijn om hun zonden op te biechten, om boete te doen voor hun verdorvenheid. Eén voor één komen ze overeind om neer te knielen bij vadertjes oor. Luisterend buigt hij zich voorover.

Ook ik ga op mijn knieën liggen. Niet om te biechten, maar om dit voor mij beladen apocalyptisch bijbels beeld van zelfvernederend vast te leggen.

Mijn camera ligt voor me op de grond, ik stel scherp, mijn vinger houd ik op het knopje om af te drukken. Zo blijf ik liggen. Ik druk niet op het knopje. Ik druk niet af. Verlamd door een onverklaarbare angst. Prachtige beelden laat ik één voor één voorbijgaan, verdwijnen, oplossen in het niets.

KRINGKELING Flowerpower

Marguerite Berreklouw

Het thema voor het aanstaande meifeest van De Kring is: *Flowerpower*. Een woord dat bij mij – kind van de geboortegolf, een boomende baby uit 1950 – de nodige associaties en herinneringen oproept.

Was ik in de onderbouw van de middelbare school gefascineerd door wat Provo allemaal uitspookte, echt meegezogen werd ik met de hippie-tijd. Een beetje hippie voelde zich niet verbonden met de maatschappij, maar ging *underground*, dat wil zeggen dat je geen carrière nastreefde, maar protesteerde tegen de Vietnamoorlog en de neutronenbom. De bh's gingen uit als teken van seksuele bevrijding, en je droeg lange strokenrokken, espadrilles en zaktassen met een lange, brede schouderband. De rector van mijn school stuurde me naar huis, omdat ik kraaltjes aan mijn wijde broekspijpen had genaaid. De toenmalige minister van Justitie, Dries van Agt, noemde hippies 'langharig werkschuw tuig'. Een uiting van de kloof tussen de generaties.

Ik spijbelde zoveel mogelijk. Ik rookte stickies bij een vriendin, die al met iemand samen woonde: *hokken* noemden ze dat.

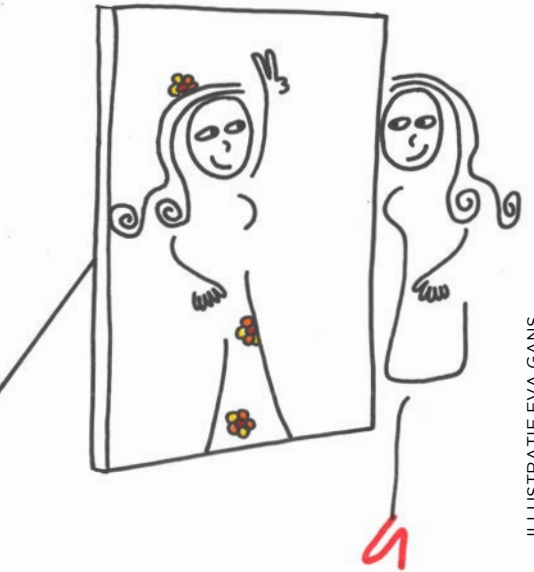
Tijdens onze hilarische gesprekken zeiden we vaak: *te gek of weetjewel*. Paradiso was de *place to be*, daar had je psychedelische en Indiase muziek. Van De Kring had ik nog nooit gehoord. Ik was bij het eerste, grote driedaagse popfestival in Kralingen (1970), dat in het teken stond van *love, peace and happiness*, en waar je danste met wildvreemden.

Het werd in om naar de landen te reizen waar de *stuff* vandaan kwam. Mijn jongste broer rammelde samen met zijn vriendin in een tweedehands

auto helemaal naar Afghanistan, en zelf trok ik met een groepje naar Marokko, nog onwetend van het feit dat talloze Marokkanen kort daarop als 'gastarbeider' naar óns toe zouden komen.

Het was een toffe tijd.

De eerste keer dat ik het gevoel had dat er iets veranderde, was toen ik in de tachtiger jaren langs een terras fietste waar jonge mensen, mannen strak in het pak, vrouwen met kokerrokjes en hoge hakken, dicht op elkaar stonden te praten en te drinken. Een nieuwe generatie kondigde zich aan: die van de *yuppen*, *young urban professionals*. Ze stonden te netwerken op hun vrijmibo. Het was in die tijd dat ik me verwonderde over iemand die in sportkleding over de stoep rende, hij jogde.

ILLUSTRATIE EVA GANS

De rector van mijn school stuurde me naar huis, omdat ik kraaltjes aan mijn wijde broekspijpen had genaaid.

Ik heb zelf geen kinderen, maar mijn neef en nicht horen tot de generatie die het nu voor het zeggen heeft. Zonder te willen generaliseren, zie ik bij hen een gerichtheid op carrière, heel hard werken en een manier van *high-end*-consumeren.

Ze maken lange dagen en leggen de lat hoog.

Als ik er, bijna zestig jaar later, op terugkijk, dat vind ik dat wij veel wilden: vrede, harmonie en het liefst samenlevend in een commune. Daar is niet veel van terecht gekomen. Ik ben met veel idealisme gaan werken als Montessori-leidster en stu-

dentenopleidster. Hopelijk heb ik de leerlingen en studenten een prettige tijd bezorgd, maar de problemen in het onderwijs lijken alleen maar te zijn gegroeid. En zo is het in zoveel andere sectoren: de woningmarkt, landbouw, natuur en zorg. Om over de wereldvrede maar helemaal niet te spreken.

We dachten de wereld te veranderen, maar hadden niet in de gaten hoezeer we profiteerden van het gunstige tij, ondanks de crisis in de jaren tachtig en de dreiging van een atoomoorlog. Yuppies namen het stokje over. Globalisering en massaconsumptie zetten door.

Ik voel me nu meer verbonden met de huidige *millennials*. Liepen wij te demonstreren, zij spreken zich uit op sociale media en hechten aan een goede balans tussen werk en leven. Tegelijkertijd vrezen zij voor de toekomst van de planeet. In hun ogen heb ik het maar makkelijk gehad, maar voor ons was het ook niet eenvoudig een woning en werk te vinden. Laat ik eerlijk zijn: ik zie mezelf nog steeds liever als een *alternativa* dan als een *arrivé*.

Misschien heb ik kleding uit die tijd, die nog past, voor het feest.

Het gedreven Kring-lidmaatschap van Peter Polak

Dit jaar is Peter Polak zestig jaar lid van De Kring. De sociëteit was voor Peter een vaste ankerplaats waar hij 'zijn mensen' ontmoette. Vrijwel altijd was hij er op dinsdagavond te vinden aan 'de Filosofentafel' met zijn vijf tafelheren.

Renée Simons

Michèle en Peter Polak

Idie zestig jaar was hij penningmeester en voorzitter, leidde vergaderingen met humor en vaste hand, zorgde voor fatsoenlijke koffie en schitterde als prima ballerina op het 60-jarig jubileum van De Kring. Zijn eigen 60-jarig jubileum zal hij niet kunnen vieren op De Kring. Al een half jaar komt hij de trap niet meer op. In januari werd de diagnose ALS gesteld.

Ik zoek hem op in het Alkmaarse ziekenhuis waar hij is opgenomen in afwachting van een plaats in een zorginstelling. Met zijn vrouw Michèle en dochter Rosa halen we herinneringen op aan zijn verleden op De Kring. Later sprak ik ook met Peters oudste (Kring-)vrienden: Han de Vries en Anne Kox.

De kring op De Kring

Peter: 'In het begin werd ik meegesleept door vrienden, onder meer door Rob Wout (Opland). Nee, nooit door mijn ouders. Die kwamen er niet vaak. Ben was geheelonthouder, een harde werker. Op De Kring kwam hij al zijn patiënten tegen, dat vond hij niet prettig.'

Ben Polak, Peters vader, was huisarts in Amsterdam. Veel van zijn patiënten waren communistische kunstenaars en intellectuelen, verzetsmensen en joden die de kampen of de onderduik hadden overleefd. Ben hoorde daar ook bij. Deze kring van kennissen en vrienden vormde na de oorlog het merendeel van het Kring-publiek.

'Opland was ook een patiënt van Ben, ik kende hem verder uit andere cafés in de stad. Toen ik vier keer was geïntroduceerd moest ik zelf lid worden. Dat was in 1964.

Op zijn beurt introduceerde Peter zijn vrienden Han de Vries en Bram de Swaan. Ook de gezinnen De Vries en De Swaan behoorden tot de kennissenkring en het patiëntenbestand van Peters vader.

Een kleine Einstein

Han de Vries: 'Ben heeft mij op de wereld gezet in 1941. Peter ken ik sinds we kinderen waren.'

Hans moeder was joods en kwam met tuberculose en geestelijk geknakt uit de onderduik. Als Ben op huisbezoek kwam nam hij zijn zoontje mee, één jaar ouder dan Han.

Han: 'Peter was een ongeloofelijk leergierig kereltje: hij las alles, hij kende allerlei medische termen uit zijn hoofd omdat hij met zijn vader visites liep. Een kleine Einstein, dacht iedereen.'

's-Zomers werden ze, net als andere kinderen van de Amsterdamse bohème, in zomerkamp Hopsi Top-siland gedropt. De oprichters ervan kwamen uit dezelfde kringen als hun ouders. Frans Weisz heeft er een film over gemaakt, waarin Peter te zien is in gesprek met de regisseur.

Peter Polak als 'prima ballerina assoluta' in 'De Verziekte Zwaan' met Leonie Polak als prins Siegfried bij het 60-jarig jubileum in Paradiso.

'Toen ik antwoordde dat ik de ballerina was, werd ik niet geloofd.'

FOTO FERRY ANDRÉ DE LA PORTE - 1982

Als tieners hadden Peter, Han en Bram een jazzbandje bij de De Swaans op zolder.

Peter: 'Wat de anderen deden weet ik niet meer, maar ik was drummer door op een trommeltje te slaan. De anderen vonden dat ik het best goed deed!'

Moertjes- en schroefjesziekte

Han: 'Wat Peter ook heel goed kon was dingen repareren. Had je een horloge dat niet meer liep, bracht je het naar Peter. Dat kon hij: dingen van het Waterlooplein uit elkaar halen en in elkaar zetten zodat het weer werkte. Alleen mechanische dingen, geen teddyberen of zo.'

Op zijn 22ste werd Han de Vries lid van De Kring, en ook nog aangenomen bij het Concertgebouworkest. Om dat te vieren kocht hij een glanzende nieuwe sportwagen.

Han: 'Ik had nog niet eens een rijbewijs, dus Peter reed. Van die auto heeft hij elk moertje en schroefje losgedraaid. Omdat ze niet van roestvrij staal waren. Ik werd daar erg onrustig van. Hij had echt een moertjes- en schroefjesafwijking!'

Roddel en achterklap

Na tien jaar onbekommerd lidmaatschap stelde Peter tijdens de ALV een paar vragen over de financiën. Hij werd meteen gevraagd als penningmeester. Dat was midden jaren zeventig.

Peter: 'Wat ik deed als penningmeester? Tja, wat alle penningmeesters van de sociëteit altijd doen: De Kring redden van faillissement! Dat was om de paar jaar raak. De penningmeester was toen ook een soort bedrijfsleider. Op een gegeven moment moesten we weer eens bezuinigen, en toen moest ik Elie Benche-

trit ontslaan. Maar dat mocht niet van het arbeidsbureau. Toen hebben we hem kok gemaakt, want die konden we wel gebruiken. Dat deed hij heel goed!'

Zelf denkt Peter met veel genoegen terug aan de bestuursvergaderingen, die werden afgesloten met het agendapunt 'roddel en achterklap', geïntroduceerd door Annemarie Grewel, voorzitter van de balotagecommissie.

'Na het vergaderen over beleid, lekker roddelen. Daar sloten we mee af.'

De boel-een-beetje-bij-elkaar-houden

In 1979 volgde Peter Erica van Dijk op als voorzitter, tot 1984. De altijd rumoerige ALV's leidde hij met humor en vaste hand.

Peter: 'Er waren altijd van die mensen die maar doorzanikten: bij voorbeeld over wie er wel of niet lid mocht worden en over de contributie, natuurlijk. Dan was het de kunst de zeurders af te knippen met een grapje, een kwinkslag. Mensen met een slok te veel op tot bedaren brengen en de rust herstellen. Kortom: de boel een beetje bij elkaar houden. Dat kon ik goed en vond ik leuk om te doen!'

Als koppels uit elkaar gingen, kwam het nogal eens voor dat de vrouw, voorheen PI van de man, niet meer op De Kring mocht komen. Omdat hij een andere PI had, of omdat ze elkaar niet meer wilden zien.

Peter: 'Ik zorgde er dan voor dat zo'n vrouw toch kon komen. Als hij moeilijk deed mocht die man er niet meer in!'

Michèle

Zo zorgde hij er ook voor dat Michèle op De Kring kon blijven komen, hoewel ze het lidmaatschap als be-

Marjoleine Oppenheim

Licht

Wakker geworden, gelukkig weer wakker geworden. Gelukkig ben ik wakker geworden. Je weet maar nooit of je er niet in blijft, toch? Wie was dat ook alweer laatst? En dan Sebastian natuurlijk, alweer zo lang geleden, gewoon in zijn slaap, het joch. Even m'n hoofd opzij gedraaid om naast me te kijken. Naast me gekeken. Hij slaapt. Straks zijn armen om me heen, zegt hij dat er lente in de lucht zit, het licht wordt. Diepe regelmatige ademhaling. Vanonder het dekbed nu zachtjes, zachtjes, m'n voeten geplaatst op het kleedje voor het bed, adem ingehouden en hop, omhoog, in een vloeiende beweging opgestaan om hem niet wakker te maken.

Naar de deur gegleden met m'n rechterhand voor me uit gestrekt zodat ik de deurklink naar beneden, min of meer tegelijkertijd mijzelf erdoorheen zou schuiven en dan door naar de badkamer.

Deur van de slaapkamer geluidloos achter me gesloten. In de badkamer is de vloer warm aan mijn voeten. M'n haar omhooggestoken in een handomdraai. Het beige nachthemdje nu, de dunne bandjes laten zakken, er uitgestapt en het aan zo'n bandje over het haakje bij de deur gehangen.

Door het bovenraam valt precies voldoende vriendelijk

daglicht door de matglazen ruit naar binnen voor de ochtend, voor het begin van de dag. Vanochtend hoor ik geen regen tegen het raampje tikken. De douchekraan iets opengezet, warme dikke douchedruppels. Een draai naar links gegeven, blindelings precies de juiste stand van de kraan. Een paar seconden het geluid van ruisend water dat op de juiste temperatuur moet komen. Onder de douche gaan staan met m'n ogen gesloten, hoofd naar beneden, vanwege m'n haar.

De aanraking van het warme water voelen, me langzaam gedraaid, water op m'n rug, op m'n borst, trommelgevoel van de dikke druppels. De dag begonnen.

De douche uitgezet. Handdoek gepakt, een zachte dunne. Me afgedroogd met lange halen van de handdoek. Zorgvuldig tussen plooien en tenen. Voor de wastafel gaan staan. In de spiegel gekeken, ook vandaag gezien dat ik het lichaam heb van een oudere vrouw. En dan uit het niets die gedachte dat ik niet meer uitgekozen zou worden om links te staan maar onherroepelijk naar de rechterkant zou worden gedirigeerd. Dat ik vandaag naar het Holocaust museum ga. Dat toen ik de uitnodiging toe gemaild kreeg mijn eerste gedachte was dat ik dan nu op hun lijst sta. Op een lijst van juist dat museum. Dat ik ze eigenlijk wilde schrijven of ik uit het mailsysteem gehaald kon worden. Maar het toch maar niet gedaan heb. Omdat ik me ervoor schaamde last te hebben. Dat ik er tegenop zie om te zien, weer te zien. Dat ik maar niet, niet, niet echt niet. Dat m'n eigen moeder meer dan achthonderdtachtig dagen..

ginnend fotografie niet kon betalen. Haar oom en tante Jan en Nicole Vrijman vonden dat ze de voorzitter om raad moest vragen. Dat was Peter.

Michèle Polak: 'Hij stelde voor dat ik zijn PI kon worden. Dat ben ik nog steeds, al 45 jaar. Om elkaar te leren kennen nam ik Peter wel eens mee naar de opera, waar ik fotografie was. Toen ik uit mijn huis gezet werd, kon ik een kamer huren in het grote huis in de Vossiusstraat dat Peter samen met anderen had gekocht.'

Ze voegt eraan toe: 'Veel van Peters vrienden hebben daar bij hem gewoond. Peter is heel genereus en stond altijd klaar voor mensen die dit nodig hadden. Er zijn zoveel mensen voor wie Peter veel betekend heeft! Ook voor mij. Peter en ik hebben een intense vriendschap opgebouwd, daarna kwam er liefde. Dit jaar zijn we 39 jaar samen, waarvan 35 jaar getrouwd.'

Ze kregen twee dochters, verhuisden naar Bloemendaal om daar de kinderen groot te brengen, en toen dat volbracht was, verhuisden ze naar Bergen. Afstand maakte niet uit: de Dinsdagtafel ging altijd door.

De Dinsdagtafel

De Dinsdagtafel-traditie begon in de vroege jaren '70. Als jonge promovendi deelden Peter Polak en Anne Kox een kamer op het Roeterseiland bij de Faculteit der Exacte Wetenschappen. Dat werd snel een vriendschap. Ze konden met elkaar lachen tussen de

wis- en natuurkunde-nerds, dronken na het werk een borreltje uit de fles jenever op hun kamer.

Beiden promoveerden bij de door hen bewonderde hoogleraar theoretische fysica, Sybren de Groot. Die stuurde de filosoof Henk Mulder naar hen toe met vragen van natuurkundige aard.

Mulder was als filosoof verbonden aan het Instituut voor Grondslagenonderzoek, waar men zich bezighield met de kennisleer van de exacte wetenschappen. Hij deed onderzoek naar de Wiener Kreis, die in de jaren twintig in Wenen werd opgericht.

Dit gezelschap van vooraanstaande natuurkundigen en filosofen, legde de basis voor een wetenschapsfilosofie die wordt aangeduid met 'logisch positivisme' of 'logisch empirisme'.

'Een leuk stukkie natuurkunde,' aldus Peter.

Kort door de bocht zou je kunnen zeggen dat hun voornaamste doel was de wetenschap en het denken te zuiveren van alle mogelijke irrationaliteit: de enige zinvolle uitspraken zijn gebaseerd op waarneembare feiten of moeten daartoe te herleiden zijn.

Peter en Anne schoven aan bij de werkgroep die zich onder leiding van Henk bezighield met de geschriften van de natuurkundige Moritz Schlick, de oprichter van de Wiener Kreis. Zij legden de natuur-

kundige aspecten daarvan uit aan de filosofen.

Die werkgroep was op dinsdag, en erna gingen ze met z'n drieën een hapje eten op De Kring, waar de gesprekken werden voortgezet.

Toen de werkgroep al ter ziele was bleven ze op dinsdag samenkomen: de traditie van de Dinsdagtafel, door sommigen ook het Filosofentafeltje genoemd, was geboren. Lucas van der Land kwam erbij, Frits Jans en Rien Bazen.

Anne Kox: 'De Wiener Kreis en de filosofie waren geen agendapunt, hoor. We spraken over van alles. Niet dat we het altijd eens waren, maar het bleef wel gezellig. Zes is een mooi aantal. Als er iemand wegviel, zochten we een nieuwe tafelgenoot. Caspar Broeksma kwam er bij, en toen Rien Bazen overleed vroegen we Jeron Halewijn. Hans Roze hoort nu erbij en Herman de Liagre Böhl.'

De Verziekte Zwaan

De stoel van Peter Polak aan de Dinsdagtafel is leeg. Hij zit in een rolstoel en woont inmiddels in een verzorgingstehuis. ALS is een wreed en zwaar lot!

Laten we daarom eindigen met een lichtvoetige herinnering. Toen ik Peter vroeg naar het absolute hoogtepunt van zijn Kring-carrière, noemde hij meteen het 60-jarig jubileum van De Kring in Paradiso. Daar voerde hij een *pas de deux* op met zijn schoonzuster Leonie Polak, op muziek van 'Het Zwanenmeer'.

Op pagina 333 van het grote boek 'Honderd jaar Kring' staat de foto van het onsterfelijke duo: Peter Polak (niet Joop Admiraal zoals het onderschrift abusievelijk vermeldt) als ballerina in tutu, en Leonie Polak als de verliefde prins Siegfried met een toque in haar kruis. Floris Guntenaar had de act bedacht en de decors ontworpen.

Peter: 'Naderhand werd ik aangesproken door mensen die zeiden dat ze het zo leuk hadden gevonden. Toen ik antwoordde dat ik de ballerina was, werd ik niet geloofd. Maar het was ook echt heel leuk! Als ik weg wilde vluchten van het toneel dan verschenen die poten van Floris om me terug te duwen.'

Hij glimacht, zijn gezicht licht op. 'Ja, dat was een hoogtepunt!'

Zestig jaar lidmaatschap valt niet in een paar pagina's te beschrijven. Peter heeft veel aan De Kring te danken: plezier, gezelligheid, vriendschappen, zijn dinsdagavondtraditie en Michèle!

De Kring heeft veel aan Peter te danken, zie bovenstaand rijtje en tel daar zijn successen als penningmeester en voorzitter bij op. Daarom nemen we afscheid in vriendschap en dankbaarheid.

Dank, lieve Peter, dank voor alles! We zullen je missen!

'Na het vergaderen over beleid, lekker roddelen. Daar sloten we mee af.'

FOTO MARIEKE VAN DIEMEN - 2004

De Dinsdagtafel met van links naar rechts: Hans Roze, Rien Bazen, Anne Kox, Herman de Liagre Böhl, Caspar Broeksma, Peter Polak.

Veelbelovend talent maakt nieuw werk in opdracht van De Kring

Onder de naam 'Kringplank' hebben drie kunstenaars de benedenruimte ingericht met nieuw werk. Met drie ervaren Kring-kunstenaars als mentor is er een sprong gemaakt van toen naar nu. Een donatie van de VandenEnde Foundation (VDEF) maakte het mogelijk.

Annephine van Uchelen

Jong, brutaal en intergenerationeel. Met die drie steekwoorden gingen kunstcommissieleden Martha Visser, Peter Keijzer en Hester Jenkins (inmiddels uit de kunstcommissie) in 2022 aan de slag met de zogeheten 'Kringplank'-tentoonstelling. De wens was om gedurfde kunst van jonge makers te tonen waarbij ook niet-leden werden uitgenodigd om De Kring als kunstenaarsnest te ontdekken. 'Kunstenaars van nu zijn belangrijk in de duiding van de tijdgeest,' licht Peter Keijzer toe, 'ook in relatie tot wat er

'We zochten mensen met ambitie die misschien nog wel een extra steuntje in de rug zouden kunnen gebruiken.'

op De Kring gebeurt.'

In het huidige tijdsgezicht is veel aandacht voor inclusiviteit, diversiteit en ons gedeelde verleden. Niet onbelangrijk, vrouwelijke kunstenaars zijn bezig met een inhaalslag, en dat is hard nodig, want tot voor kort werden het speelveld en de musea door mannen gedomineerd. Dat werd ook duidelijk bij de presentatie van Kring Iconen, waarbij werd teruggekeken op honderd jaar Kring-kunstenaars. De mannelijke kunstenaars waren in de meerderheid. Dat kan anders, beloofde de kunstcommissie. Zo geschiedde.

Kunstenaar van De Kring als mentor

De Kunstcommissie speurde op beurzen, afstudeertentoonstellingen en de Open Studio's van de Rijksacademie naar talent. Vele inspirerende ontmoetingen verder, werden de kunstenaars Aysen Kaptanoğlu, Tara Eva Kuijpers Wentink en Emily Stevenhagen benaderd.

'Dat het drie vrouwelijke kunstenaars zijn geworden is toeval, maar het is het natuurlijk wel de hoogste tijd dat het klassieke beeld op zijn kop wordt gezet,' vervolgt Keijzer. 'We keken primair naar de makers en hun werk en we zochten mensen met ambitie die misschien nog wel een extra steuntje in de rug zouden kunnen gebruiken. Daarom bieden we een individuele ervaren Kring-kunstenaar als mentor aan.' Zo worden de talenten direct ingebed in de sociëteit.

Dat De Kring een schat aan creativiteit en ervaring herbergt is bekend, en wat is logischer dan die kennis en ervaring in te zetten voor coaching van talenten? Zo wordt Aysen Kaptanoğlu gekoppeld aan Jacqueline de Jong, Tara Eva Kuijpers Wentink aan Jeroen Henneman en Emily Stevenhagen aan Moritz Ebinger.

DE DAMPKRING

'Agaath is er niet meer'.

Yoka van Brummelen

Het bericht van haar overlijden ontvingen wij van koorgenoot Marion Visser. Via de Whatsapp-groep van ons Kring-koor. Een naar bericht aan het begin van het nieuwe jaar 2024!

Agaath kwam al geruime tijd niet meer in De Kring, en ze had zich teruggetrokken uit het koor vanwege haar ziekte. Wat te doen?

Gelukkig hebben we voor deze gelegenheden de passende gedachten in ons themaliëd 'The Long Day Closes' van Arthur Sullivan. We zongen het een beetje vals, we hadden vooraf niet genoeg gerepeteerd. De doden bezochten ons niet regelmatig genoeg om dit afscheidslied zuiver te laten klinken. We deden ons best, raakten toch wel een gevoelige snaar. Daarna gingen we over tot de orde van de dag. Zo gaat dat. De overlijdensadvertentie die ik in handen kreeg, liet zien hoe haar twee kinderen en vijf kleinkinderen haar karakteriseerden: 'Onze eigenzinnige, markante, mooie moeder en oma die het toneel en tuinieren zo lief had, is er niet meer'.

We hebben hier te maken met een uitzonderlijke

vrouw, die haar oudhollandse voornamen, Agatha Petronella Meulenbroek, eer aan doet. Haar beroep: actrice.

Door de rouwkaart werd meteen duidelijk hoe ze was overleden. We rekenen uit: haar geboortedatum is 18 december 1943, haar sterfdatum 21 december 2023. Ze leek de leeftijd van 80 jaar te willen bereiken, alsof de gelopen levensmarathon een mijlpaal met Olympisch goud was, en ja, dat is het ook.

Maar ze vond haar leven voltooid, behield de regie. Fysiek kon ze niets meer, de buitenlucht moest ze ontberen, ze was geheel afhankelijk van anderen. Haar geest bleef evenwel onbewolkt, bleek bij navraag. Ze had vrolijk tijdens haar laatste verjaardag haar voornemen aangekondigd, omdat het genoeg was geweest, de aanwezigen in ontredde achterlatend. Dood is niet meteen een bondgenoot voor onvoorbereide nabestaanden.

Agaath deed eindexamen aan de Amsterdamse Toneelschool in 1967. Daarna speelde ze veelvuldig bij de grotere gezelschappen zoals De Nederlandse Comedie en Zuidelijk Toneel Globe. Later volgden rollen bij onder meer Toneelgroep Theater, FACT en Het Oranjehotel.

Ze maakte in 1968 haar televisiedebuut in de televisiefilm *Kaas* van Gerard Rekers, naar het gelijknamige boek van Willem Elsschot uit 1933. In 1971 kreeg ze een hoofdrol in de vijfdelige dramaserie *Karakter*, naast onder anderen Lex van Delden en Andrea Domburg. Een van haar laatste rollen was als Mevrouw van Hoogstraten van Dam in de televisieserie *Het geheime dagboek van Hendrik Groen* (2017), terwijl ze toen al ernstig ziek was. Televisie gaf haar bekendheid, terwijl haar toneelrollen talrijker en van grotere betekenis waren.

Sinds geruime tijd is de Theatercollectie van het vroegere Theater Instituut Nederland (TIN) onderdeel van de Universiteit van Amsterdam, en onderge-

Uiterst links: Kostuum gedragen door Agaath Meulenbroek als Marja Antonowna in 'De Revisor' van Nikolaj Gogol.

Links: Kostuum gedragen door Agaath Meulenbroek als Quiteria in 'Don Quichot Op De Bruiloft Van Kamacho' van Pieter Langendijk.

Dood is niet meteen een bondgenoot voor onvoorbereide nabestaanden.

bracht in het schitterende Allard Pierson Museum. Daar zijn enkele door Agaath gedragen kostuums te zien. Ze geven een indruk van de prachtige rollen die ze heeft gespeeld, bijvoorbeeld als Marja Antonowna in Nikolaj Gogols 'De Revisor' en als Quiteria in 'Don Quichot op de Bruiloft van Kamacho', een blijspel van Pieter Langendijk.

Diverse bronnen bevestigden dat Agaath tijdens haar opleiding aan de Toneelschool een van de grootste talenten van dat moment was. Ze was bovendien een multitalent: ze was muzikaal en speelde piano op hoog niveau. Bovendien was ze lichamelijk perfect gevormd en ook nog beeldschoon.

Mijn contact met Agaath ligt vooral in de persoonlijke sfeer met vrolijke verjaardagen en het Kring-koor. En met als basis een vakantie in 1998. De auto-tocht in de grote BMW met overnachtingen in mooie, chique hotels heen en weer naar Zuid Frankrijk, en met een verblijf in het appartement aan zee van onze gezamenlijke – in 2016 overleden – vriendin Cox Habbema. De luxe kon Agaath nauwelijks verdragen, ze werd er opstandig van, maar genoot er ook van, ondanks zichzelf. Cox was Agaath's klasgenoot op de Amsterdamse Toneelschool geweest. Tijdens die vakantie leerde ik vooral Agaath's humor kennen, aantekelijk, soms cynisch, altijd intelligent en scherp. Wat heb ik ongekend veel met haar gelachen.

FOTO WIL HAGENAARS

Werk van Tara Eva Kuijpers Wentink

Directeur Ronald Ockhuysen van de VDEF vond het plan meteen interessant: 'Vooral de koppeling van gevestigde namen bij De Kring aan jong talent sprak ons aan. Talentontwikkeling en cultureel ondernemerschap zijn belangrijke pijlers van de Foundation. Het gaat erom dat er geld bij jonge kunstenaars terecht kan komen. Met onze donatie van €11.000 kan dit gerealiseerd worden.'

Gelijke kansen

Tara Eva Wentink Kuijpers, één van de drie exposanten, is

Werk van Ayşen Kaptanoğlu

Mentor Jeroen Henneman met kunstenaar Tara Eva Kuijpers Wentink

verbaasd dat ze De Kring eigenlijk niet op haar radar had. 'Ik ben zelfs geboren en getogen Amsterdammer! Ik vind het een mooie en chique ruimte waar grote namen als Eddy Posthuma de Boer, Jacqueline de Jong en Jeroen Henneman een heel verleden hebben liggen.' Die laatste is nu als men-

tor aan haar gekoppeld, beiden maken sculpturen. 'Henneman gaf me een warm welkom in zijn studio en we hebben samen mijn werk bekeken. Hij laat me helemaal vrij omdat hij ziet dat ik zelf heel goed weet wat ik doe en maak. Alleen al uit de gesprekken met hem haal ik zoveel informatie. Wat ik inspirerend vind is dat hij altijd bezig is met nieuwe ideeën. Bovendien zie ik door hem dat je als fulltime kunstenaar gewoon je geld kunt verdienen.'

Mannelijke kunst?

Dat er momenteel veel aandacht is voor de positie van vrouwen in de kunst spreekt Tara aan. 'We moeten actiever zijn om die ongelijkheid weg te werken en dezelfde kansen te krijgen als mannen, om te beginnen door te ontzenuwen dat kunst van vrouwen minder waard zou zijn.'

Mijn werk wordt vaak gezien als "feminien". Voorheen voelde ik me daar ongemakkelijk bij, omdat dat niet altijd positief bedoeld wordt en ook niet de volledige lading dekt van het werk

'Vooral de koppeling van gevestigde namen bij De Kring aan jong talent sprak ons aan.'

De eerste editie van de tentoonstelling 'Kringplank' werd op 4 april j.l. geopend, en zal in De Kring te zien zijn tot 31 mei. Daarna komt een verlenging tot na de zomer onder de titel 'Kringplank Extra'. Dan zullen de drie mentoren, Jacqueline de Jong, Moritz Ebinger en Jeroen Henneman eigen werk toevoegen aan de expositie.

Personeelsportret

FOTO JEROEN KOOLBERGEN

Naam: Meike Mol
Leeftijd: 32
Opleiding: Amsterdam University College (literatuur en geschiedenis), UvA (filosofie)
Functie op De Kring: programmeur, beter bekend als 'Chef leuke dingen'
Relatiestatus: heeft een vriend

Hoe lang werk je op De Kring en hoe ben je hier terechtgekomen?

'Na mijn master filosofie heb ik een tijd lang les gegeven op de universiteit, in een bachelor-track, en dat vond ik heel leuk, maar ik wilde ook werkervaring opdoen buiten de universiteit. Op De Kring ben ik vrij toevallig terechtgekomen. Ik zag in 2019 een vacature voor barmedewerker op De Kring voorbijkomen

en toen ben ik me er wat in gaan verdiepen en dacht: op deze geweldige plek met zijn roemruchte geschiedenis wil ik wel werken. Ik ben achter de bar begonnen, naast mijn werk aan de uni, en dat heb ik twee jaar gedaan tot corona uitbrak.

'Ik zou het superleuk vinden als er wat meer jonge leden bij zouden komen.'

In coronatijd heb ik een tijdje als programmamaker bij de Balie gewerkt. En toen Pamela wegging ben ik door Sies benaderd of ik aan de slag wilde als de nieuwe programmeur van De Kring. Een hele eer vond ik dat. En nu organiseer en produceer ik zowel de algemene evene-

menten als de programma's die door de leden worden bedacht. En ik hou de agenda bij.'

Is het hier anders dan in de reguliere horeca, wat vind je van de sfeer hier?

'Ja, het is hier heel anders dan in de reguliere horeca, waar ik ook ervaring heb. Alleen al het feit dat het voor veel leden een tweede thuis is, maakt de sfeer hier anders. Het is meer "ons kent ons" en de leden gedragen zich hier vrijer. Ook het personeel kent elkaar heel goed en dat schept een band. Iedereen die hier komt, of het nu leden of medewerkers zijn, zijn allemaal types, je hoort zoveel gekke verhalen en dat maakt het werken zo leuk. Heel soms word je afgesnauwd, maar het overgrote deel van de leden zijn schatten.'

Wat vind je het leukst van je werk hier en wat iets minder?

O, moeilijke vraag. Ik vind eigenlijk heel veel leuk, het werk is heel afwisselend, maar wat ik het leukst vind is dat hier ideeën kunnen ontstaan en ook uitgevoerd kunnen worden. Dat komt ook omdat De Kring zo'n open plek is en je veel vrijheid hebt. Natuurlijk zijn niet alle initiatieven haalbaar. Verder is de werksfeer hier super, iedereen is heel close met elkaar. Het bijzondere van De Kring, vind ik, is dat er zoveel leden zijn die iets komen brengen in plaats van iets komen halen.

Een minpuntje is dat er wel veel personeel op de vloer is, maar hier op kantoor zijn we maar met weinig. Wat het soms lastig maakt, omdat iedereen heel veel wil, en dan is het rennen en vliegen om dat allemaal mogelijk te maken. Het is misschien niet echt een nadeel, meer een frustratie. Wij kunnen niet alles wat de leden willen faciliteren. Ik werk vijf dagen per week, en dat zijn soms lange dagen want in de avond ben ik ook vaak bij een programma

aanwezig. De Kring gaat altijd door en we willen alles goed regelen. Ik wil absoluut niet klagen, want het is vooral leuk allemaal, maar soms zou ik willen dat het iets zichtbaarder is dat we achter de schermen heel erg ons best doen om alles draaiende te houden.'

Ben je van plan om hier nog lang te blijven werken?

'Haha, ik ben niet iemand die zijn hele leven vooruit plant, en voorlopig werk ik hier nog met heel veel plezier, dus ja. Ik kom ook graag in mijn vrije tijd op De Kring met vrienden. Het komt geregeld voor dat ik na een drukke werkweek toch op vrijdag met een groep vrienden hier op de dansvloer sta.'

En heb je nog verbeterpunten voor De Kring?

'Ik zou het superleuk vinden als er wat meer jonge leden bij zouden komen. Dat deze gekke plek wordt doorgegeven aan een nieuwe generatie die zich dat weer eigen kan maken. Het is waar dat er voor jonge mensen heel veel in de stad is, maar je wil uiteindelijk toch een soort stamkroeg, en waarom zou De Kring met zijn rijke historie dat niet kunnen zijn? Uiteindelijk willen jongeren ook een plek hebben waar ze bekenden tegenkomen. Het is vooral zaak jongeren aan te trekken en ze vast te houden, en er zijn zeker al programma's op De Kring zoals de jazzavonden en Shortcutz die interessant voor de jongere doelgroep zijn.

En wat ik graag nog op De Kring zou willen zien, is een theaterprogramma, een try-out-plek voor jonge makers, waar ze op een veilige manier nieuwe ideeën kunnen uittesten, iets in de trant van een open podium. En dat hoeft zich niet tot toneel te beperken, maar zou ook voor poëzie of muziek gebruikt kunnen worden.'

Tjadine Stheeman

13

zelf. Want bestaat er dan ook "mannelijke kunst", en is het nodig om dat onderscheid te maken? Als mensen tegenwoordig naar mijn werk verwijzen als "feminien" zie ik het ook als

kracht. Het voelt niet als een beperking. Het is juist een uitdaging om met mijn werk de grenzen van wat mensen beschouwen als vrouwelijkheid op te rekken en te betwisten.'

Emily Stevenhagen combineert haar ruimtelijke werk vaak met performances en voegt multimediale elementen toe. Tara Eva Kuijpers Wentink maakt sculpturale, monumentale werken en is vrij om interventies te doen in de beschikbare ruimte.

'Want bestaat er dan ook "mannelijke" kunst, en is het nodig om dat onderscheid te maken?'

Ayşen Kaptanoğlu schildert indringende olieverfdoeken, waarin vrouwen zich een plaats veroveren in een door mannen gedomineerde, geweldadige maatschappij.

Kuijpers Wentink kijkt met plezier terug

op de samenwerking met de andere twee kunstenaars. 'We wisten van elkaar wat we zouden gaan maken en wilden dat het de ruimte helemaal zou overnemen. Ik vind het mooi om deel uit te mogen maken van een initiatief bij De Kring, waar zoveel disciplines bij elkaar komen.'

De bruisende activiteit werkt aanstekelijk, de mentoren zijn inmiddels ook geïnspireerd en zullen in een later stadium werk toevoegen aan de Kringplank-tentoonstelling.

Werk van Emily Stevenhagen

Ik, kunstenaar

Hans Vos:

Een kunstenaar is een vieze man met verf op zijn trui. Meestal heeft hij een baard, en aan een van de mouwen, of beide mouwen, ook nog rafels. Voorts heeft de kunstenaar vaak vies haar en expositiedrang.

Expositiedrang:

Trots op zijn tekening en zoekend naar erkenning laat de zesjarige zien wat hij gemaakt heeft. 'Wat vindt u van de mijne, juf?' Ikzelf tekende Cliff Richard & the Shadows altijd. Of straaljagers. Straaljagers met veel vuur uit hun kont, die kon ik ook heel goed.

Cy Twombly:

Is nu dood, maar was een man die grote schilderijen maakte. Ik ben een paar jaar geleden een keer in het Centre Pompidou gaan kijken naar zijn werk en bijna boos op hem en zijn gekladder geworden. Nu vele jaren later ben ik niet meer boos en bewonder ik de meeste van zijn doeken.

Werk:

Is het tegenovergestelde van iets doen wat je leuk vindt, of waarvan je tot rust komt of wat je

lekker vindt. Zo bezien komt 'het scheppen' van iets tegenover werk te staan. Daar tegenover staat dat het frummelen aan de oren van een hond neutraal en altijd goed is, zowel voor de hond als voor de baas.

Goed of niet goed:

Er is niemand in de wereld die kan bepalen of iets goed of niet goed is. Toch zijn er vele boeken over geschreven. Deze boeken kunnen daarom meteen naar de brandstapel. Ieder werk wordt beoordeeld naar zijn geldelijke waarde. Aldus bekeken is ieder werk pas goed als het een paar ton oplevert.

Pluspunt van schilderen (1):

Met verf kun je veel meer aanrommelen en bereiken dan met het schrijven van letters en woorden. Letters en woorden zijn altijd hetzelfde, met verf kun je meer. Let maar op in de volgende passage.

Mazzel:

Toen Cy Twombly eens naar achteren lopend een emmer verf omver trapte terwijl hij op het doek stond waar die net op aan het schilderen was, dacht hij – terwijl hij eerst keek of er ook

nog verf op zijn broek was gekomen – 'Jezus, dat is mooi, zo met die grote vlek verf daar!' Vervolgens trok hij vanaf de vlek linksonder ook nog eens een vette streep tot aan de rand van het doek, en was er dik tevreden mee. Met die vlek. Het was goed zo. Enige jaren later werd het doek met de vlek voor enige miljoenen geveild.

Pluspunt van schilderen (2):

Neemt niet weg dat het voordeel van schilderen ten opzichte van schrijven zwaar overschat wordt. Met schrijven kun je namelijk ook een mazzeltje hebben. Verder lijken beide behoorlijk dicht bij elkaar te liggen. Sorry ik was even afgeleid.

Kortom:

U merkt het al, en dit had ik veel eerder moeten schrijven, al dat geklets over kunst is gekmakend en zou verboden moeten worden. Helaas lijkt het erop dat dit nog lang niet gaat gebeuren. De eerlijkheid gebiedt trouwens: 'Wat zou het ook'.

Lieve vrienden, we moeten allemaal verder, ja, we moeten verder. U gaat weer rennen naar de Albert Heijn om boodschappen te halen, en ik, ach, ik, wat zal ik zeggen, ik, ik ga ook naar de Albert Heijn.

Achtergrond: Cy Twombly – Untitled - 1964

GEDICHT

Diana Ozon

TAX

Mensen steunen je onvoorwaardelijk om wie je bent en wat je betekent voor de nederbeat popmuziek waarbij kinderen wallytaxend haar zwiepen

voor radio's waarop plaatsnamen gedrukt en het silhouet van een dirigent zo orkestreer jij de jeugd en wekt ook mijn stad, de wereld en later weer mij

's ochtends per taxi met bloemen 'want dat doe ik voor een dame' zeg je terwijl je mij mee naar de studio brengt hiermee Geen Zonlicht van Ozon voorziet

wekelijks geef ik zes piek aan je uit op je rondje zakflacons Berenburg van Oosterom want ik woon toch vlakbij de tapperij slijterij aan het plein

wie je kent weet dat we schatplichtig zijn aan taxtaks voor de oude jongen die levenslang is belast met popsterstatus nu proosten we opnieuw op je talent

opdat je stem nog lang zal weerklinken

Diana Ozon presenteert op 5 juli in Paradiso de Wally Tax Tribute

Kring-kroost: Gen Z meets Gen X!

Op 1 maart j.l. deelde Gen Z een avond lang de lakens uit op De Kring. Onder toezien van de bedenkers van deze avond (Gen X'ers Marjolein Reuver, Chrétienne Stakenborg en Ester Tas), konden kinderen van Kring-leden de plek verkennen waar hun ouders regelmatig te vinden zijn.

Er was drank, eten, muziek, een quiz, en er waren veel goede gesprekken. Aan het einde van de avond konden we concluderen dat de generatiekloof succesvol was gedicht.

Sterker nog, een aantal Gen Z'ers kondigde aan graag lid te willen worden van De Kring.

In het najaar komt er, als het goed is, een tweede editie van de Kring-kroostavond.

De Grote Generatiequiz, nipt gewonnen door Gen Z.

Gen Z shakete de cocktails en presenteerde de quiz.

Tara (dochter van Ester Tas) praatte de avond vaardig aan elkaar.

FOTO JEROEN KOOLBERGEN

HOE REILT EN ZEILT DE KRING? MET DIE VRAAG KUN JE UITERAARD HET BESTE TERECHT BIJ DIRECTEUR SUZANNE KAMPSCHUUR EN VOORZITTER JOOST NIJSEN.

Dit keer: 'Zuipt en vermenigvuldigt u!'

Mag ik vragen hoe jullie gemoedstoestand is vis-à-vis de sociëteit?

Suzanne: 'Spannend/griezelig en spannend/leuk! Griezelig, omdat door gestegen inkooprijzen de marges kleiner worden en we nooit zeker zijn van een sluitende begroting, zoals dat hier al 100 jaar het geval is. Leuk, omdat de grote ledenwerfcampagne de eerste 2 maanden van dit jaar al zo'n 170 nieuwe leden heeft opgeleverd.'

Joost: 'Ja, dat gaat goed, ook de familielidmaatschappen slaan aan.'

Suzanne: 'De sfeer is onveranderd heel erg goed. Dat zie je ook bij nieuwe initiatieven als de Kringkroost-bijeenkomst.'

Joost: 'Ook het restaurant bruist, gelukkig. Maar de bezettingsgraad moet nog wat hoger om hier structureel winst te maken. We blijven de prijzen laag houden. Waar vind je in Amsterdam zo'n geweldige dagschotel voor € 17,= (A) en € 19,= (B)?'

Suzanne: 'Chapeau voor chef Diederik!'

Behalve dat er dus nieuwe leden zijn bijgekomen vanwege de campagne, zien we ook hele lijsten van door het Bestuur uitgenodigde leden. Hoe zit dat?

Joost: 'Er zijn twee dingen aan de hand. Het Bestuur heeft een deal gesloten met de Dutch Directors Guild (de DDG, de belangenvereniging van film-regisseurs). Dit is onderdeel van onze nieuwe marketingstrategie. In ruil voor een gratis kennismakingslidmaatschap van één jaar voor hun leden, organiseert de DDG bijeenkomsten op De Kring, zoals onlangs het jubileumfeest. De DDG-leden moeten trouwens wel door de ballotage.

Verder heeft het Bestuur een aantal prominente figuren uit de kunstwereld uitgenodigd voor een lidmaatschap van 2 jaar, de zogenaamde "ambassadeursleden", die als tegenprestatie avonden op De Kring organiseren voor hun eigen netwerk. Met hopelijk ook nieuwe leden als gevolg. Ik zal in een bijdrage in dit nummer van de Kringkrant deze ambassadeursleden (intern ook wel 'magneten' genoemd) aan de Kring-leden voorstellen.'

Dan ga ik jullie nu bevragen over het beloofde 'Groot onderhoud' op de sociëteit. Hoe is het met de Wc's, om maar eens iets te noemen.

Joost: 'Ho, ho. "Groot onderhoud" met een kleine "g"!'

Suzanne: 'Er komt een ontwerp aan voor een verbetering van de bewegwijzering, de inrichting en de verlichting van de Wc's beneden. Ze waren vanwege onoplettendheid of hoge nood van de leden al vanzelf min of meer gender-neutraal, en er komt een X op de bordjes voor onze non-binaire leden.'

Joost: 'De 50 nieuwe stoelen in het restaurant zijn geplaatst. Aan de verlichting van de bar beneden wordt gewerkt. En wat barprijzen betreft: we houden de basisprijs voor een biertje onder de 4 Euro en voor de huiswijn op € 5,30. Verder hebben we nieuwe apparatuur in de keuken moeten aanschaffen, zoals een peperdure professionele afwasmachine. Ja, dingen gaan ook stuk. We woekeren met ons budget. Per 1 juli kijken we weer hoe we er voor staan.'

Tot slot een onderwerp dat de redactie na aan het hart ligt: de ontvangst van de nieuwe Kringkrant. Wij krijgen nauwelijks reacties. Jullie?

Joost: 'Ik denk dat er een aantal dingen aan de hand is. We horen in ieder geval wel dat men blij is dat er weer een verenigingsorgaan is, maar dat wordt ook als vanzelfsprekend ervaren. Het is jammer, en ik heb dat al vaker gemerkt: het gros van de leden toont weinig belangstelling voor alles wat erbij komt kijken zo'n periodiek te maken, en meer in het algemeen om De Kring te laten functioneren.'

Suzanne: 'Alsof de kabouterijtjes het allemaal doen. We zijn wel een vereniging...'

Het valt de redactie ook op dat er door de leden nauwelijks kopij wordt ingezonden. En er zijn zelfs zero inzendingen voor de KringCrypto...

Joost: 'Wat de kopij betreft: zou er misschien iets te veel ontzag zijn voor de journalistiek? Denken leden misschien dat ze niet goed genoeg kunnen schrijven? Waar zijn de leden met literaire ambities, behalve in de Schrijfclub?'

Suzanne: 'We krijgen steeds meer jonge leden. Ik hoop dat die ook van zich gaan laten horen in de Kringkrant!'

Joost: 'Bij het verschijnen van dit nummer krijgen alle leden van mij een email om ze te attenderen op de krant en ze op te porren om ook eens de pen te hanteren en/of aanbevelingen te doen. De redactie verdient echt meer respons.'

Dank Suzanne en Joost. Willen jullie verder nog iets kwijt?

Joost: 'Zoals ik laatst op een bijeenkomst van Nieuwe Leden heb uitgeroepen, in het belang van De Kring: "Zuipt en vermenigvuldigt u!"'

Jeroen Koolbergen

‘Magnetische’ leden verrijken De Kring

We mogen ons op De Kring gelukkig prijzen met leden die allen hun betekenis en verdienste hebben. Anders waren ze ook niet recent, of al lang geleden, door de strenge maar steeds rechtvaardige ballotage gekomen.

Dat neemt niet weg dat onze Sociëteit veel baat kan hebben bij een constante toestroom van nieuwe leden, en een van de manieren dat te bevorderen, is de op de laatste ALV al bekend gemaakte, en direct ook toegejuichte instelling van een uniek groepje ‘ambassadeurs’, die enkele jaren lidmaatschap kregen aangereikt met als tegenprestatie allereerst hun bruisende aanwezigheid. We selecteerden als bestuur en directie magnetische persoonlijkheden in de uiteenlopende hoeken van kunst en wetenschap, waarvan ze trouwens geen formele vertegenwoordigers zijn. Het is maar, dat alle kunstvormen goed vertegenwoordigd zijn.

We zijn bij ter perse gaan van dit nummer ook in gesprek met een klinkende naam uit de popmuziek en iemand uit de wetenschap (waarbij we ook goed letten op voldoende diversiteit, zoals balans man/vrouw).

Al deze al gearriveerde, dan wel krachtig aanstormende talenten, gaan gedurende hun periode als lid van De Kring tenminste één avond verzorgen, verspreid over de komende jaren.

Voor de avonden die ze ieder voor zich gaan verzorgen, in te vullen in nauwe samenwerking met het team van De Kring, nemen ze hun eigen netwerken mee, waardoor niet alleen druk bezochte bijeenkomsten gegarandeerd zijn, maar een geweldig ‘jachtterrein’ ontstaat om nieuwe leden te werven.

Jullie vernemen via de gebruikelijke kanalen vanzelf wanneer en hoe deze avonden gaan plaatsgrijpen. Jullie als leden zijn natuurlijk bij alles van harte welkom!

Joost Nijssen (voorzitter)

Gershwin Bonevacia
(dichter en spoken word-artiest)

Maurits Chabot
(schrijver/journalist)

Lieuwe van Gogh
(kunstenaar)

Martin Koolhoven
(regisseur en scenarioschrijver)

Florian Myjer
(acteur)

Connie Palmen
(auteur)

KRINGKOKKERELLEN

Voorjaarskost: Thuisfriet

Ronald Hoebe

In de brievenrubriek van *De Volkskrant* bleef ik haken aan een epistel over zelf koken onder de titel ‘Ware smaak’. Er volgde een aanklacht tegen de moderne jeugd die zich verliest ‘in de virtuele werelden van de moderne tijd.’ En via niemand minder dan Confucius kwam de briefschrijver tot de aansporing terug te keren naar de keuken, de ‘tempel van de culinaire filosofie’, om er in de diepten van zelfgemaakte gerechten de ware smaak terug te vinden.

Enfin, het epistel wierp mij onbedoeld een flink aantal decennia terug in de tijd. Ik rook de frituur van de snackbar bij ons in de straat, hoorde het sappige geluid van de aardappelen die vanuit de emmer door het guillotinaster werden gejaagd. De berg bleke, voorgebakken, slungelige frieten, het kolkend vet (paardenvet?) waaruit de frieten opgediept werden. Het routineuze gebaar van de snackbarbaas, waarmee de gouden drenkelingen in de draadspaan op de rand van het frituurbad van aanhangend vet werden ontdaan. Tik, tik, tik, tik, altijd vier keer per schep.

Het vertrouwde geluid waarmee de frieten in een aluminium pan belandden om er rijkelijk met zout

puntje hij moest trekken om er twee zakjes uit te wippen. De angst dat het zakje vanonder te veel dichtgeknepen werd, de glazen pot waaruit de mayonaise met een houten lepel werd geschept. Een compleet ritueel waarvan alle stappen in mijn geheugen geëst zijn, veel preciezer dan het afgieten van de witlof of het doppen van de kapucijners door mijn moeder.

Ook toen ik eenmaal baas was in eigen keuken, bleef ik nog lang de snackbarfriet combineren met wat ik verder zelf bekookte, maar gaandeweg ontstond de drang naar thuisfriet. Er kwam een periode met een friteuse en de bijbehorende walmen die alles wat aan de aanpalende kapstok hing, doordrenkte. De weerzin om telkens maar weer het vet te ververset, leidde ertoe dat ik het apparaat met gestold vet en al langs de stoeprand zette. Zo raakte ik verzeild in de zoektocht naar de perfect krokante friet uit de oven, een queeste die ik deel met duizenden YouTubers.

Het is een *education permanente*, want de gedroomde uitkomst (een krokant, goudgeel frietje dat ook nog een aangename aardappelsmaak heeft) is afhankelijk van een aantal factoren, en dat ook nog

te worden berekend. Het omschudden, waarbij alle frieten een paar keer boven de rand van de pan uitkwamen. De per twee gevouwen frietzakjes uit de zelfgemaakte houder van triplex – de frietbaas wist aan welk

in samenhang met elkaar. Met andere woorden: het mislukt altijd een klein beetje, en als het wel gelukt lijkt te zijn, blijkt de gevolgde methode nooit reproduceerbaar. Niet alleen de aardappelsort is van invloed, ook het jaargetijde, de kooktijd, de rusttijd (lees: uitdroging) tussen koken en bakken.

Het begint (voor mij) met de bonkige kleiaardappelen die de supermarkt los verkoopt. Net als bij voorbakken moet er ook sprake zijn van voorkomen. Dat betekent dikkere frieten, want dunne overleven dit stadium niet. Sterker nog: het is zaak de frieten zo goed als gaar te koken in water waaraan je zout en een klein schepje baking soda toevoegt. Dat maakt het oppervlak wat rafeliger en leidt tot een krokanter resultaat.

Terwijl de aardappelen koken, leg ik een vel bakpapier op de ovenplaat en schrijf daarop een royale 8 met een straaltje arachideolie. Nu is het zaak de situatie in de pan nauwkeurig in de gaten te houden, de frieten moeten net niet uit elkaar vallen. Dan schep ik ze met een draadspaan uit het water en schik ze voorzichtig op het bakpapier. Dit tafereel laat ik zo lang mogelijk uitstomen en afkoelen, waarna ik de olie verdeel door het bakpapier om en om aan weerszijden op te tillen en zo de aardappels te draaien.

Dan kan de oven op 200 graden (en blazen) en schuif ik de plaat erin. Nu is het zaak om vooral de kleur in de gaten te houden en er rekening mee te houden dat alles in de oven donkerder lijkt dan het blijkt te zijn. Je weet genoeg als je het geluid hoort waarmee de frieten in de schaal landen. Dat moet ongeveer zo klinken als in de snackbar in 1958. Lang verhaal kort: je blijft leren.

KRINGARCHIVARIA

Verzonden aan:
HBVD, HB en B III

Bij nasporing in het Nationaal Archief in 't Haagje, samen met Harm Botje, naar de infiltratie van de Binnenlandse Veiligheidsdienst in Vereniging Sociëteit De Kring, stuitte ik op de volgende berichten in het persoonsdossier bij de Binnenlandse Veiligheidsdienst van letterkundige Victor van Vriesland.

Jeroen Koolbergen

Rapport van KB

Voor HB

No. 2092/II.

Betreft: Sociëteit “De Kring”

24 October 1950

Vrijdag 20 October j.l. werd de jaarvergadering van Sociëteit “De Kring” gehouden. V. van VRIESLAND werd voorgesteld als voorzitter. Voor de overige vacatures in het bestuur heeft de communistische secretaris van de afd. beeldende kunsten der Federatie in overleg met enige partijgenoten een paar communisten of sympathisanten naar voren geschoven, en wel hemzelf, Api PRINS en Henriette VAN EYK. Men zal proberen zoveel mogelijk communistische kringleden bij elkaar te krijgen, opdat genoemde kandidaten worden gekozen, waardoor het Kringbestuur een sterke communistische invloed zal krijgen. De actie werd opgezet door Herman SCHUTTE en BASARD, beide communisten.

Verzonden aan: HBVD, HB en B III.

Berichtgever: betrouwbaar. J. Bethlem

Het was me wat, niet lang na de oorlog: De Kring dreigde in communistische handen te vallen!

Victor van Vriesland, die al in 1946-1947 voorzitter was geweest van De Kring, werd het inderdaad nogmaals, kortstondig, in het jaar 1950. Hij werd opgevolgd door Hans Redeker. In 1972 werd Van Vriesland tot erelid benoemd.

De bovengenoemde berichtgever, ingenieur J.J.M. (Jacob) Bethlem, nota bene ooit bestuurslid van de sociëteit, zou de BVD blijven inlichten over De Kring, zoals blijkt uit het artikel van Harm Botje op pagina 4 en 5 in dit nummer: ‘BVD-informanten op De Kring’.

Bethlem (en zijn echtgenote D. Bethlem-Levy) werden in 1973 tot erelid van De Kring benoemd. Blijkbaar was niemand op de hoogte van zijn informantenactiviteit. Over de onfrisse rol van Bethlem op De Kring en daarvóór, tijdens de oorlog, wellicht een andere keer meer.

De in het BVD-dossier genoemde Herman Schutte (1908-1964) was beeldhouwer. Van zijn hand is het Buchenwaldmonument op de Nieuwe Ooster begraafplaats.

Er blijft nog een prangende vraag. Wie was de ‘communistische secretaris van de afd. beeldende kunsten der Federatie? Die wilde dus zelf in het bestuur.

(Met ‘Federatie’ wordt hier bedoeld: De Nederlandse Federatie van Beroepsverenigingen van Kunstenaars v/h Nederlandse Federatie van Beeldende Kunstenaarsverenigingen.)

Oudere Kringleden, laat uw hersens kraken. Wellicht heeft u een antwoord op bovenstaande vraag. En weet u meer over informant Bethlem. En weet u misschien naar wie ‘BASARD’ verwijst.

Wij gaan verder spitten in het Kringarchief en in het BVD-archief. Ook om uit te vinden welke ‘communisten’ wellicht in het Kring-bestuur van 1950 werden verkozen.

Henriëtte van Eyk (1897-1980), auteur.

Apie Prins (1884 - 1958), avonturier en schrijver.

Ingenieur J.J.M. Bethlem (1897-1983), directeur van de Hogere Technische School aan de Plantage Muidergracht in Amsterdam. Bestuurslid en erelid van De Kring, tevens BVD-informant.

Victor van Vriesland (1892-1974), auteur.

De Kring Letterlijk

Ad Fransen

De Kring in de vaderlandse literatuur, een onuitputtelijke bron. Kijk maar weer eens naar het zojuist verschenen *De danser en de monnik*, de door Philippe Noble bij uitgeverij Koppertnik voorbeeldig bezorgde dagboeken (1970-1995) van Cees Nooteboom. De schrijver is natuurlijk voortdurend op reis, maar – blijkt al op de eerste pagina's als hij terug is in Amsterdam – dompelt zich meteen onder in het artistiek gewoel van De Kring:

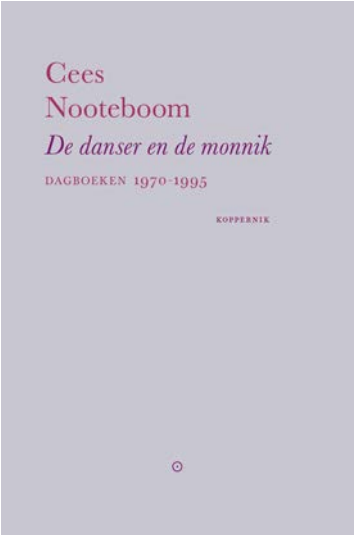
(...) daar Harry, Sjoerdje, Lodewijk, Ischa Meijer, Remco, Lodeizen. Lodewijk (de Boer, red.) met zijn peculiar brand van dronken zijn – mij nog niet bekend. Hoor dat het Autesturtheater definitief van de baan is. Laatste reden: totale lulligheid van de Nederlandse acteurs. Waarop Hugo (Claus, red.) zijn opdracht heeft terug gegeven. Lodewijk zeer fanatiek – Op mijn – ‘maar jullie wisten toch dat acteurs klotzakken waren’, lange tirades over mijn zg. ‘ik heb het altijd al gezegd’-heid – hij duidelijk upset en teleurgesteld – ik voel me dan oud en over-cynisch. Hij verweet me de ‘onderwereldkant’ van mijn karakter waardoor ik in staat ben voor L. (zangeres Liesbeth List, destijds Nootebooms vrouw, red.) in Philipsregionen te werken.

I could not care less – (...) Me verzoend met Remco (Campert, red.). Maar wat verschrikkelijk was het toen iedereen Ouwe taaie, yippie yippie yee (‘er was eens een cowboy vol levenslust en vreugd’) ging zingen. Stank van oude tijden, de zanger over de 40. Mislukte jaren en levens – de Kring een muizenval.

Onder de titel 533 verscheen er van Nooteboom al eens een veel gestileerder dagboek, dat de jaren 2014 tot 2016 beslaat. Naar aanleiding daarvan zocht ik de schrijver en zijn vrouw, lijffotograaf Simone Sassen, op in het gehucht Missen onder München, waar zij bivakkeerden in een oude boerderij van een bevriende Duitse uitgever. Na het interview gingen we iets drinken in een plattelandskroeg die om raadselachtige redenen Kongo heette. Daar signeerde Nooteboom een boek voor me: ‘Voor Ad Fransen, in de Kongo, hartelijks Cees.’ Als mensen nu dat boek bij mij thuis uit de kast halen en openslaan, vragen ze: ‘Was jij in Afrika? Je hebt nooit verteld dat je daar Cees Nooteboom hebt ontmoet.’

Zo kunnen rare praatjes ook in een dagboek terecht komen.

Cees Nooteboom,
De danser en de monnik, dagboeken
1970-1995.
Uitgeverij Koppertnik.
€ 47,50.

Een diamant van 0 karaat

Het aankondigingsbord met zijn misplaatste pretentie.

Het winnende ontwerp van Sabrina Rugg, dat de zaak alleen maar erger zou maken.

Volgens Ruben Hanssen, een van de oprichters van deze organisatie, is het gebouw allesbehalve duurzaam: 'Ik vraag me ook af hoelang het gebouw blijft staan, althans in deze vorm. De toegepaste materialen hebben een relatief korte levensduur en ik denk ook niet dat het pand mooi oud wordt. Als het vies wordt en de gevelpanelen gaan loslaten, zullen Amsterdammers zich eraan

Je moet maar durven, voorbijgangers op het Leidseplein een Engelse tekst opdringen waarin je in ronkende bewoordingen een gebouw aanprijst dat nu al door veel deskundigen als een van de grootste stedenbouwkundige miskleunen in Amsterdam wordt beschouwd.

Curieus, om dat misbaksel in wording alvast te karakteriseren als iets dat 'binnenkort een van de meest iconische gebouwen van de stad zal zijn'. Het is de groothedswaanzin van een vastgoedexploitant die niets begrijpt van de architectuur in Amsterdam.

'The Diamond' – 'De diamant' is

de naam van het bijna voltooide gebouw. Dat zal wel slaan op die veel te helwitte ruitjes, die volstrekt detoneren bij de rest van de bebouwing aan het Kleine-Gartmanplantsoen.

Zoals Marie Kleine-Gartman zelf in de vorige *Kringkrant* al bedroefd constateerde: *Mijn verschiet is toch al verknold door een nieuw Monstrum, dat verrijst op de stee van de Heineken Hoek. Affreus!*

Is er geen welstandscommissie meer in Amsterdam? Vroeger heette dat trouwens 'schoonheidscommissie'. De naamsverandering verbaast mij niet meer. Het gaat nu

blijkbaar alleen nog maar om de welstand van de onroerend-goed-sector. Zat deze 'welstandscommissie' alleen maar te slapen of is er meer aan de hand? In ieder geval verkreeg architectenbureau MVSA de opdracht via een besloten prijsvraag, die in 2011 was uitgeschreven door ontwikkelaar Caransa en bierbrouwer Heineken.

Toen de contouren van het 'icoon' zich aftekenden, werd er direct al een nieuwe prijsvraag uitgeschreven door de organisatie Architectuur Omslag, die terecht ijvert voor meer publiek debat over wat er gebouwd gaat worden in de stad.

gaan ergeren, dan wordt het een rotte kies.'

Helaas is het winnende ontwerp van de nieuwe prijsvraag – van de Amerikaanse Sabrina Rugg – ook niet de oplossing. Traditioneel, om niet te zeggen oudbakken. En veel te groot.

Hoe komen we weer van het huidige onding af, dat al de bijnamen 'Bijenkorf-tasje' en 'snelwegtoilet' heeft gekregen?

Ik tel in het ledenbestand van De Kring al gauw een twintigtal architecten...

Jeroen Koolbergen

Paradijsvogels op De Kring

Impressie van het voorbije Feest van de Toekomst

FOTO LONNEKE STULEN

FOTO GONNY VAN OUDENALLEN

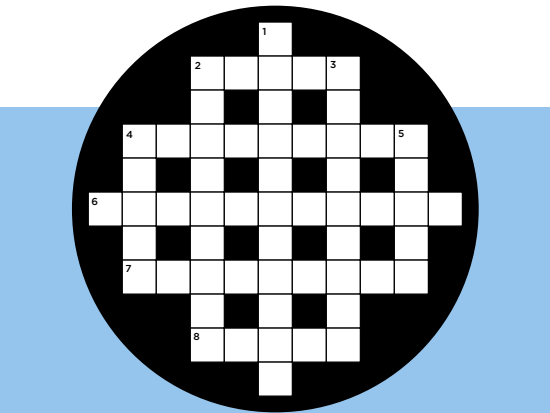
AYAL PINKUS

LEDEN VAN SOCIËTEIT DE KRING VINDEN DE NIEUWE COCKTAILBAR EEN AANWINST

EEN HANKY PANKY, ORGASM, SEX ON THE BEACH, PINK LADY, REDHEADED SLUT, SLIPPERY NIPPLE, PORNSTAR MARTINI, OF EEN QUICK FUCK?

KringCrypto nr. 3

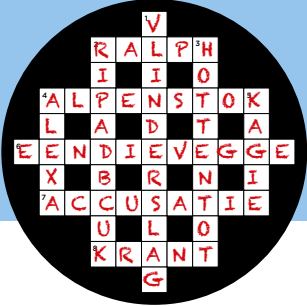
Sommige antwoorden zijn gerelateerd aan de sociëteit en aan artikelen in deze Kringkrant. Laat echter uw associatief vermogen, uw talenkennis en uw kennis van de Nederlandse geschiedenis ook tot zijn recht komen!

Horizontaal

- 2 Plus melk geschikt voor de elite (5)
- 4 Gemuilkorfdn (9)
- 6 Ik ga nu thans Batavia begeben, 'k Trek naar mijn vaderland; Daar woont mijn ziel, mijn lust, mijn hart en leven, Aan Neerlands ... (5+6)
- 7 Smoren op zijn Duits (9)
- 8 Dat was de Brexit zeker! (5)
- 1 Ook Kring-leden komen hierin voor, weten we nu (11)
- 2 Columpje in dit nummer? (4+5)
- 3 Late middeleeuwer die het mooiste gedicht probeert voor te dragen (9)
- 4 Chef leuke dingen (5)
- 5 Kleine kerkelijke getijden (5)

Stuur uw oplossing vóór 1 juni 2024 naar jeroen.koolbergen@xs4all.nl. Onder de goede inzenders worden 4 sets van 4 wijnglazen met Kring-logo verloot.

Oplossing KringCrypto nr. 2

Kringkrantdiner

Op vrijdag 15 december vorig jaar werd het verschijnen van het Kerstnummer van de Kringkrant door redactie en medewerkers gevierd in het restaurant van De Kring. Na het huidige Voorjaarsnummer verschijnen dit jaar nog twee nummers van de Kringkrant: in september en in december.

COLOFON

de

De Kringkrant wordt gemaakt door **Ad Fransen** (hoofdredactie), **Tjadine Stheeman** (redactie), **Jeroen Koolbergen** (eindredactie) en **Jaap van der Zwan** (basisontwerp en vormgeving).

Aan dit nummer werkten mee:

- Marguerite Berreklouw
- Harm Ede Botje
- Els Broeksma
- Carla Broers
- Yoka van Brummelen
- Elma Drayer
- Eva Gans
- Ronald Hoeben
- Bertien van Manen
- Marjoleine Oppenheim
- Annemarie Oster
- Diana Ozon
- Ayal Pinkus
- Reid, Geleijnse & Van Tol
- Marjolein Reuver
- Renée Simons
- Annephine van Uchelen
- Hans Vos
- Annemarijke Wooldrik

De redactie behoudt zich het recht voor om aangeboden artikelen of ingezonden brieven te weigeren, te redigeren en/of in te korten. Deadline kopij voor het nummer van september 2024: 1 augustus 2024 Bijdragen naar ad.fransen@planet.nl en jeroen.koolbergen@xs4all.nl.

De Kringkrant is een uitgave van **Vereniging Sociëteit De Kring** Kleine-Gartmanplantsoen 6 – 9 1017 RP Amsterdam Telefoon 020-623 69 85 Email: info@kring.nl Website: www.kring.nl

Openingstijden: Maandag t/m donderdag 16.30 tot 01.00 uur Vrijdag 16.30 tot 03.00 uur Zaterdag en zondag uitsluitend op afspraak. Het restaurant van De Kring is geopend van maandag t/m vrijdag vanaf 18.00 uur. In het weekend uitsluitend op afspraak.

Zusterclubs: Internationaal Perscentrum Nieuwspoort, Den Haag Pulchri Studio, Den Haag (Het tonen van de Kring-ledenpas is voldoende.)

The United Arts Club, Dublin The Scottish Art Club, Edinburgh Glasgow Art Club, Glasgow The Foreign Correspondents Club, Hong Kong The Groucho Club, Londen (Bel eerst met De Kring of email naar administratie@kring.nl.)

Druk: Rodi Rotatiedruk, Diemen **Afwerking en verzending:** APG, Diemen **Oplage:** 1700 exemplaren.

De Kringkrant wordt per post toege-stuurd aan de leden van Sociëteit De Kring en is niet in de handel. De redactie heeft waar nodig alle mo-gelijke moeite gedaan om de recht-hebbenden van het gebruikte foto- en illustratiemateriaal in deze krant te achterhalen. Wie niettemin meent rechten te kunnen doen gelden op enig materiaal kan contact opnemen met jeroen.koolbergen@xs4all.nl.

Save the dates!

Een kleine selectie uit de rijke programmering van De Kring in de komende maanden:

MEI

- Donderdag 2: 2024 Red Light Jazz Society concert in de ClubUp - 20.00 uur
- Maandag 6: Groene Kring - 19.00 uur
- Zaterdag 11: Het Songfestival Feest op De Kring (met vilein commentaar)
- Vrijdag 17: Open dag – Kom en neem een potentieel Kring-lid mee!
- Vrijdag 31: Flower Power Feest, georganiseerd door de Feestcommissie

JUNI

- Donderdag 6: Dansen op Donderdag met 7/11
- Zaterdag 8: Nieuwe leden-diner voor de lichting 2024-2023-2022

JULI

- Donderdag 18: 3 sociëteiten-diner

SEPTEMBER

Debutantenbal: opening seizoen

Check altijd www.kring.nl en/of de Nieuwsbrief voor de actuele programmering en de tijden. Let verder op de agenda's in de Nieuwsbrieven voor de terugkerende evenementen:

- Maandag:** Hartbeat met Jan van Galen als Host: spreker nog niet bekend
Lezingen en interviews
- Dinsdag:** Shortcutz of een andere filmvertoning
- Woensdag:** Jazz
- Donderdag:** Om de twee weken Dineren op Donderdag
Divan, met boeiende gasten op de divan
Dans op De Kring met gouve ouwe-hitjes
- Vrijdag:** Terugkerend: Cocktail Hour op vrijdag van 17:00 tot 20.00 uur
Kring-leden shaken hun favoriete cocktails
Dans
Themafeesten